

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Katedra bezpečnostních studií

Diplomová práce

2024

Adéla Jehličková

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Katedra bezpečnostních studií

Chilské protesty v roce 2019

Diplomová práce

Autorka práce: Adéla Jehličková

Studijní program: Bezpečnostní studia

Vedoucí práce: PhDr. Jaromír Soukup, Ph.D.

Rok obhajoby: 2024

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 31. července 2024

Adéla Jehličková

Bibliografický záznam

JEHLIČKOVÁ, Adéla. *Chilské protesty v roce 2019*. Praha, 2024. 64 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií, Katedra bezpečnostních studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Jaromír Soukup, Ph.D.

Rozsah práce: 114751

Abstrakt

Diplomová práce se zabývala analýzou sociálních nepokojů v Chile, které vypukly v říjnu 2019. Cílem bylo zanalyzovat, jakým způsobem se prezident Sebastián Piñera snažil protesty z podzimu v roce 2019 sekuritizovat, a jestli se mu to podařilo. K tomu jsem využila teorii sekuritizace, kterou poprvé formulovali autoři kodaňské školy Barry Buzan, Ole Wæver a Jaap de Wilde. Prezidentovy projevy jsem zkoumala pomocí diskurzivní analýzy. Metodologicky jsem využila kombinaci kvalitativních a kvantitativních metod. Kvalitativní část zahrnovala analýzu primárních a sekundárních zdrojů, včetně prezidentových prohlášení, mediálních zpráv a příspěvků ze sociálních sítí. Kvantitativní analýza se opírala o software MAXQDA, který identifikoval nejvíce frekventované kombinace slov v prezidentských projevech. Z důkladné analýzy a interpretace těchto proslavů je zřejmé, že se prezident protesty z podzimu 2019 pokusil sekuritizovat. Snažil se je prezentovat jako existenční hrozbu pro chilskou společnost, kterou je možné vyřešit pouze za využití mimořádných opatření. Publikum jeho diskurz nepřijalo, protestujících stále přibývalo a slevovat ze svých podmínek a požadavků musel nakonec prezident Piñera. Z výše zmíněných důvodů by mělo být zřejmé, že v tomto případě se nejednalo o úspěšnou sekuritizaci, pouze o sekuritizační krok.

Abstract

This thesis analysed the social unrest in Chile that erupted in October 2019. The aim was to analyse how President Sebastián Piñera tried to securitise the protests of autumn 2019 and whether he succeeded. To do so, I used the theory of securitisation first formulated by Copenhagen School authors Barry Buzan, Ole Wæver and Jaap de Wilde. I examined the President's speeches using discursive analysis. Methodologically, I used a combination of qualitative and quantitative methods. The qualitative part involved the analysis of primary and secondary sources, including presidential statements, media reports and social media posts. The quantitative analysis relied on MAXQDA software to identify the most frequent word combinations in presidential speeches. A thorough analysis and interpretation of these speeches makes it clear that the president attempted to securitize the fall 2019 protests. He tried to present them as an existential threat to Chilean society that could only be resolved using extraordinary measures. The audience did not accept his discourse, the protesters

continued to grow in number and eventually President Piñera had to discount his conditions and demands. For the reasons mentioned above, it should be clear that this was not a successful securitisation in this case, only a securitisation move.

Klíčová slova

Protesty, sekuritizace, Kodaňská škola, Chile

Keywords

Protests, securitization, Copenhagen School, Chile

Title

2019 Chilean protests

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat především rodině, která mě vždycky ve všem podporuje. Velké dík patří také kamarádům, bez kterých bych se neobešla.

Obsah

Úvod	8
1. Teoretický rámec	10
1.1 Koncept bezpečnosti.....	10
1.2 Teorie sekuritizace.....	11
1.2.1 Řečový akt.....	13
2. Metodologie.....	14
3. Kontext	16
3.1 Socioekonomická situace	16
3.2 Tradice protestů	18
3.3 Počátky nepokojů	19
4. Analytická část	24
4.1 Projevy Sebastiána Piñery	24
4.2 Interpretace projevů, hledání diskurzu	39
4.3 Kvantitativní analýza dat.....	43
4.4 Sekuritizace protestů.....	44
Závěr.....	48
Summary.....	50
Použitá literatura.....	52

Úvod

Sociální nepokoje jsou fenoménem, který přitahuje pozornost odborníků napříč různými vědními obory, a to zejména kvůli své komplexnosti a potenciálu ovlivnit sociální, politickou i ekonomickou stabilitu zemí. V říjnu 2019 vypukly v Chile největší protesty od konce diktatury Augusta Pinocheta. Začaly zdánlivě malým zdražením jízenek veřejné dopravy v Santiagu de Chile o 30 chilských pesos. Ke studentům, kteří na zdražení reagovali jako první přeskakováním turniketů v metru ve snaze neplatit lístky, se postupně začalo přidávat víc a víc lidí. Během několika dní se protesty rozšířily do dalších měst a regionů a nepokoje brzy vyeskalovaly do celonárodních protestů, které reflektovaly hlubokou nespokojenost obyvatel s dlouhodobými nerovnostmi a socioekonomickými problémy. Ačkoliv Chile dokázala výrazně snížit míru chudoby, příjmy v domácnostech vzrostly, došlo ke zlepšení infrastruktury a sociálních služeb, nadále v zemi přetrvávaly značné socioekonomické nerovnosti. Ty se projevovaly segregací ve městech, diskriminací ale i obrovským nepoměrem v koncentraci příjmů a bohatství ve společnosti. I přes to, že se relativní příjmové nerovnosti snižovaly, absolutní rozdíly se zvětšovaly, což vedlo k pocitu nespravedlnosti a nespokojenosti mezi obyvateli. Nespokojenost byla patrná také ve vzdělávacím systému. Studenti v soudobé historii Chile několikrát protestovali proti nedostatečnému přístupu k veřejnému, bezplatnému a kvalitnímu vzdělání. Tyto zakořeněné problémy a křivdy se pak naplno projevily na podzim roku 2019, kdy zdražení veřejné dopravy pro Chilany bylo poslední kapkou. Politické elity se snažily od počátku protestující kriminalizovat a jejich počínání odsuzovaly. Jenže právě jejich vystupování a reakce byly ve společnosti silně kritizovány a vnímány jako symbol odtržení vládnoucích elit od života běžných Chilenců. Místo toho, aby tak protesty politici deeskalovaly, svým chováním situaci ještě zhoršily a protestujících přibývalo. Situaci se pokusil vyřešit prezident Sebastián Piñera vyhlášením nouzového stavu v noci z 18. na 19. října, který tak byl vyhlášen poprvé od návratu Chile k demokracii. Jenže právě nouzový stav společně se zákazem vycházení a povoláním ozbrojených složek byly katalyzátorem pro další vlny nespokojenosti. Nejproblematictější aspektem během celé krize bylo chování ozbrojených a pořádkových sil, zneužívání jejich pravomocí, které vyústilo v mnohých případech ke zraněním, a dokonce i úmrtím několika protestujících.

Pro analýzu sociálních nepokojů v Chile v roce 2019 využijí teorii sekuritizace, kterou poprvé uceleně formulovali autoři kodaňské školy Barry Buzan, Ole Wæver a Jaap

de Wilde v knize *Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu*. Tato teorie mi umožní zkoumat dané protesty s přihlédnutím na to, jak byly prezidentem prezentovány. Pokusím se zanalyzovat, jak se nepokoje snažil Sebastián Piñera sekuritizovat, a jestli se mu to podařilo. Představím také faktory, které měly vliv na úspěšnost prezidentových snah. Analýza se proto zaměří na zkoumání diskurzů a narativů používaných prezidentem Sebastianem Piñerou, ale také na reakce ze strany obyvatel. Klíčovým aspektem bude pochopit, jakým způsobem byly sociální protesty a frustrace transformovány do rámce bezpečnostní hrozby a jak toto rámování ovlivnilo veřejnou debatu a politické rozhodování.

Práce je rozdělena do 4 kapitol. V první kapitole se zaměřím na teoretický rámec. Podrobněji představím teorii sekuritizace. Vysvětlím, na co klade teorie důraz, a z jakého vnímání světa vychází. Uvedu její jednotlivé aktéry a jejich roli v celém procesu. V další části představím metodologii, kterou budu v analytické části používat. Před samotnou analýzou se podrobněji zaměřím na socio-ekonomický kontext, který měl zásadní vliv na vývoj celé situace v říjnu 2019. Kromě toho také zmíním, jakou mají protesty v Chile tradici, jestli se jedná o častý nebo spíše výjimečný jev. V další kapitole se zaměřím na samotné protesty. Představím události den po dni tak, aby z nich bylo možné pochopit vývoj situace a atmosféru, která v daných dnech panovala. V analytické části práce se zaměřím na podrobnou analýzu a interpretaci prezidentových projevů. V nich se pokusím najít sjednocující diskurz, který by měl objasnit, jak se prezident Piñera snažil protesty sekuritizovat. Kromě sjednocujících prvků se zaměřím také na ty, které se měnily. Poté tyto poznatky zasadím do kontextu. Dále se zaměřím na aplikaci teorie sekuritizace na empirické poznatky. Díky tomu by mělo být zřejmé, jakým způsobem se prezident Piñera ve svých projevech snažil protesty prezentovat. Díky jaké rétorice se snažil celé dění sekuritizovat, a co mělo vliv na jeho úspěch či neúspěch v tomto jeho úsilí.

Hlavním přínosem této práce by proto mělo být kromě samotného přiblížení událostí z podzimu roku 2019 i vysvětlení důvodů, které k protestům vedly. Jak byly chápány prezidentem Piñerou a jak se jeho pohled na ně vyvíjel. Jakým způsobem lze z pohledu autority využívat svojí moc k tvoření určitého diskurzu, který má přesvědčit lidi o tom, co je realita a jaká je.

1. Teoretický rámec

1.1 Koncept bezpečnosti

Bezpečnostní studia jako podkategorie mezinárodních studií, byla do konce studené války zaměřena především na tradiční vojenské hrozby pocházející od jiných států. Postupně se toto úzké pojetí bezpečnosti začalo proměňovat a v 90. letech 20. století se širší přístup ke konceptualizaci bezpečnosti začal více prosazovat. Po konci studené války a s upadajícím strachem z jaderného konfliktu se do popředí začaly dostávat do té doby marginalizované hrozby, mezi které lze zařadit ty spojené s životním prostředím, zdravím, migrací atd. Tradicionalisté se obávali, že rozšířením definice bezpečnosti, se pojem stane nicneříkajícím, zahrnujícím všemožné problémy.¹ To nezabránilo ostatním akademikům bezpečnostní agendu rozšiřovat. Ullman se zaměřil na demografický tlak a ubývání zdrojů.² Mathews ve svých dílech zmiňuje environmentální problémy, mezi kterými zdůrazňuje globální oteplování.³ Ayoob tvrdil, že pro lidi žijící v méně rozvinutých zemích představují vnitřní hrozby větší nebezpečí než ty vnější.⁴ Rozšíření se ale týkalo spíše jen okruhů, které ovlivňují moc státu, za hranice vojenských a obchodních záležitostí. Volání po hlubším rozšíření bezpečnosti se objevilo v 90. letech zejména ve spojení s tzv. kodaňskou školou.⁵

Autoři kodaňské školy jsou zástupci konstruktivistického chápání bezpečnosti. To znamená, že bezpečnost vnímají jako sociálně konstruovanou. Tvrdí, že se témata bezpečnostními hrozbami stávají. Na tomto základě vytvořili teorii sekuritizace. Právě skrze sekuritizaci se podle autorů stává z určitých témat bezpečnostní problém. Proces sekuritizace při tom chápou jako to, co je v jazykové teorii nazýváno řečový akt. Staví svoje chápání na Derridově post-strukturalismu a J.L. Austinově teorii řečových aktů.⁶

Autoři kodaňské školy odmítají tradicionalistický pohled na bezpečnost a její čistě vojenský aspekt. Zpochybňují zaměření na stát a začínají se zabývat i nevojenskými hrozbami. Ty řadí do několika sektorů, konkrétně na hrozby politické, ekonomické, společenské či environmentální. Argumentují také, že státy nejsou jedinými aktéry, kteří

¹ Stephen M. Walt, „The Renaissance of Security Studies,“ *International Studies Quarterly* 35, no. 2 (June 1991): 227.

² Richard H. Ullman, „Redefining Security,“ *International Security* 8, no. 1 (July 1983): 129-153.

³ Jessica T. Matthews, „Redefining Security,“ *Foreign Affairs* 68, no. 2 (1989): 162-177.

⁴ Mohammed Ayoob, „Defining Security: A Subaltern Realist Perspective,“ v *Critical Security Studies*, eds. Keith Krause a Michael C. Williams (Minneapolis: University of Minnesota Press, 1997): 121-146.

⁵ Hough, *Understanding Global Security*, 6-8.

⁶ Buzan, Wæver, de Wilde, *Security*, 26, 47.

mohou ohrozit jiné státy. Koncept bezpečnosti tak rozšiřují i o referenční objekty, kam řadí jedince, skupinu jedinců, stát. Vycházejí ze zkoumání světa po konci studené války. Podle nich se hrozba vojenského střetnutí stává stále méně důležitou a na významu získávají jiné hrozby, které rozdělili do již zmíněných sektorů. Tím dochází i k otevření množství bezpečnostních otázek, kterými se dříve akademici nezabývali. Koncept bezpečnosti se tak rozšiřuje o nové bezpečnostní agendy a prohlubuje o nové úrovně bezpečnosti.⁷

1.2 Teorie sekuritizace

Tato práce se opírá o teorii sekuritizace, která byla poprvé formulována Ole Wæverem *On Security* v roce 1995.⁸ Dále byla teorie zpracována a rozvinuta autory kodaňské školy, především Barry Buzanem, Ole Wæverem a Jaap de Wilde v knize *Security: A New Framework for Analysis*. Autoři pod pojmem sekuritizace chápou proces, kdy se určité téma stane bezpečnostní hrozbou. Nikoliv ale kvůli tomu, že skutečně hrozbou je, ale kvůli tomu, že je jako bezpečnostní hrozba prezentována a poté je i za hrozbu veřejností přijata.⁹ Bezpečnost je proto podle nich konstruována a závisí na prostředí, vnímání a interpretaci.¹⁰

Podle autorů kodaňské školy k úspěšné sekuritizaci dochází, pokud se aktérovi sekuritizace využitím argumentů o naléhavosti existenční hrozby podařilo vymanit z běžných postupů, kterými by byl jinak vázán.¹¹ Sekuritizace nemůže být úspěšná rozhodnutím jednotlivce či samotného aktéra sekuritizace.¹² A právě aktér sekuritizace je jedním z klíčových konceptů teorie sekuritizace. Je to jedinec či skupina jedinců, kteří se snaží skrze sekuritizační krok přesvědčit publikum, že nějaký problém pro ně představuje hrozbu.¹³ Jinými slovy je to subjekt, který provádí řečový akt.¹⁴ Častými představiteli jsou politici, vlády, lobbisté či jiné skupiny, které mají ve společnosti určitou míru autority. Další důležitou jednotkou bezpečnostní analýzy je publikum, tedy subjekt, jehož přijetí existenční hrozby je nutné pro úspěšnou sekuritizaci. Referenční objekt představuje entitu, která je ohrožena a která má zároveň nárok na přežití. Tradičně to byly státy, které usilovaly

⁷ Ibid., vii.

⁸ Ole Wæver, „Securitization and Desecuritization,“ v *On Security*, ed. Ronnie D. Lipschutz (New York: Columbia University Press, 1995).

⁹ Buzan, Wæver, de Wilde, *Security*, 25.

¹⁰ Šárka Waisová, „Od národní bezpečnosti k mezinárodní bezpečnosti. Kodaňská škola na křižovatce strukturálního realismu, anglické školy a sociálního konstruktivismu,“ *Mezinárodní vztahy* 39, no. 3 (září 2004): 67.

¹¹ Buzan, Wæver, de Wilde, *Security*, 25.

¹² Ibid., 24, 26, 31.

¹³ Thierry Balzacq, „‘Securitization’ revised: theory and cases,“ *International Relations* 30, no. 4 (December 2016): 495.

¹⁴ Buzan, Wæver, de Wilde, *Security*, 40.

o udržení suverenity. Případně národy, u kterých mohla být ohrožena jejich identita.¹⁵ K úspěšné sekuritizaci je vhodné z pohledu aktéra sekuritizace vhodně zvolit referenční objekt. Jedním z důležitých aspektů je především jeho velikost. Z tohoto hlediska vycházejí nejlépe kolektivy o střední velikosti, které jsou k sekuritizaci nejnáchylnější. V rámci soupeření s jinými společenskými skupinami se u nich posiluje pocit společné identity – „my“ versus „oni“. Proto budou tyto skupiny vždy náchylnější k sekuritizaci v porovnání s například systémovými aktéry.¹⁶ Posledním konceptem, který zmíním, je referenční subjekt. To je entita, která představuje hrozbu.¹⁷

Autoři se domnívají, že v teorii může být jakékoliv téma umístěno na spektrum, které záležitost řadí od těch depolitizovaných přes politizované až po sekuritizované. Za depolitizované považují témata, kterými se stát nezabývá a není předmětem debaty. Další stupněm je kategorie politizované, kdy se témata stávají předmětem veřejné debaty a na její řešení jsou vyhrazeny určité zdroje. Extrémem je pak situace, kdy se témata stanou sekuritizovanými. Jde o situaci, kdy je určité téma představeno jako bezpečnostní hrozba, která žádá mimořádná opatření a která zároveň ospravedlňuje konání, v rámci kterých může docházet k porušování běžných pravidel. Sekuritizaci lze proto vnímat jako extrémní verzi politizace.¹⁸ Ta je podle autorů kodaňské školy ale nežádoucí. Podle nich je lepší usilovat o desekuritizaci, která je stavěna do protiklad sekuritizace. Jedná se o proces, kdy je problém přesunout z nouzového režimu do běžných vyjednávacích procesů.¹⁹

Aby došlo k úspěšné sekuritizaci, je nutné dodržet dvě pravidla. První z nich autoři označují za vnitřní a pozornost je věnována lingvisticko-gramatickému aspektu. Druhé označují za vnější, tedy kontextuální a sociální. Právě užívání specifického jazyka je jedním z faktorů, který významně ovlivňuje úspěšnost sekuritizace. Slova jako přežití, priorita atd. mohou sloužit aktérům sekuritizace ke snazšímu dosažení svého cíle, tedy sekuritizovat určitý problém. Sekuritizační aktér proto problém představuje jako existenční hrozbu, která je velice urgentní. Další hrozby se stávají irelevantními, pokud se prvně nevyřeší daná „existenční hrozba“, protože jinak podle nich bude pozdě – buď tady nebudeme nebo nebudeme mít možnost se s danou hrozbou vypořádat, jak bychom si představovali. Náléhavost a důležitost hrozby vytvářejí dojem, že aktér sekuritizace má legitimní nárok

¹⁵ Ibid., 36, 40.

¹⁶ Ibid., 36-7.

¹⁷ Balzacq, „‘Securitization’ revised,“ 495.

¹⁸ Ibid., 23.

¹⁹ Buzan, Wæver, de Wilde, *Security*, 23-25.

k použití mimořádných opatření, které by za normálních okolností byly nepřijatelné. Kromě toho by podle autorů kodaňské školy měl mít aktér sekuritizace ve společnosti určité postavení, moc, autoritu. Zároveň by měl mít s publikem pochopení a schopnost naslouchat jejich potřebám a zájmům. Autoři však upozorňují, že i kdyby to byl někdo ve vysoké společenském postavení s velkou mírou moci, tak mu to nezaručuje, že bude v sekuritizaci úspěšný. Nikdo nemá jistotu, že publikum přijme určitý problém jako existenční hrozbu. Proto i když byl řečový akt dříve úspěšný, tak to neznamená, že bude úspěšný i příště. Nebo naopak, když dříve nedošlo k úspěšné sekuritizaci, neznamená to, že k ní nedojde příště. K úspěšné sekuritizaci dochází, když publikum diskurz aktéra sekuritizace přijímá a daný problém vnímá jako existenční hrozbu, kvůli které legitimizuje použití mimořádných opatření. Když by se tomu tak nestalo, dochází pouze k sekuritizačnímu kroku.²⁰

1.2.1 Řečový akt

V teorii jazyka by se sekuritizace řadila do kategorie řečových aktů. Autorem řečového aktu je John L. Austin, který navázal na Wittgensteina a Habermase. Podle Austina lze rozlišovat tři typy aktů – lokuční, ilokuční a perlokuční. První z nich představuje situaci, kdy se něco popisuje, oznamuje či konstatuje. Ilokuční má performativní smysl. Jako příklad tohoto aktu lze uvést slibování, varování, zakazování atd. Tento akt ovlivňuje jednání či pocity publika. Perlokuční představuje následné účinky sdělení. Cílem tohoto typu sdělení je ovlivnit posluchače, vyvolat v něm pocity či ho o něčem přesvědčit.²¹ Habermas shrnuje Austinovu charakteristiku takto: „říct něco, jednat při říkání něčeho, dosáhnout něčeho jednáním při říkání něčeho.“²²

Wæver na ně navazuje a bezpečnost chápe jako řečový akt, který má performativní charakter. Určité prohlášení proto nepopisuje pouze realitu, ale podílí se na její tvorbě. Vyřčením slov se něco děje. Jako příklad lze uvést slibování. Vyslovením slibu se něco nového stane, slova utvářejí realitu.²³ Díky nahlížení na realitu skrze tuto perspektivu lze zkoumat kdo dělá co, za jakých podmínek a s jakými následky. Díky logice řečového aktu lze podle zmíněných autorů identifikovat kdo je aktérem sekuritizace.

²⁰ Ibid., 25, 31-33.

²¹ John L. Austin, *How to do things with words* (Praha: Filosofia, 2000): 95.

²² Jürgen Habermas, *Theory of Communication Action*, vol. 1: *Reason and Rationalization of Society* (Boston, MA: Beacon Press, 1984): 289.

²³ Austin, *How to do things with words*, 98.

2. Metodologie

Ve své práci použiji kvalitativní i kvantitativní metody, které mi umožní hlouběji porozumět sociálním nepokojům v Chile v roce 2019. Právě díky použití obou metod se pokusím minimalizovat slabiny každé z nich a zvýšit tak validitu celého výzkumu. Ke kvantitativnímu výzkumu využiji program MAXQDA. Ten disponuje funkcí MAXDictio, která automaticky identifikuje nejfrekventovanější kombinaci slov. Do programu proto nahraji všechny Piñerovy projevy z doby nouzového stavu od 19. října do 28. října 2019. Získám seznam nejpoužívanějších kombinací slov, což mi nabídne důležitý vhled do struktury prezidentových projevů.

Co se kvalitativní metody týče, protesty budu zkoumat pomocí primárních a sekundárních zdrojů. Zaměřím se na oficiální zprávy, politická prohlášení, zprávy v médiích a obsah na sociálních sítích. Informace budu čerpat z tamějších médií, především La Tercera, 24horas, t13, emol. Tyto zdroje byly vybrány z důvodu dostupnosti jejich článků na internetu a pravidelného denního informování o tehdejších událostech. Využiji je především k získání širšího pohledu na události v Chile a lepšího vhledu do jejich průběhu. Kromě toho budu využívat i články zahraničních zpravodajů, kteří v té době v Chile pobývali a situaci pokrývali pro zahraniční média. Využiji i videa dostupná z YouTube z podzimu roku 2019, která mi usnadní pochopit atmosféru v Chile společně s příspěvky ze sociálních sítí. Kromě toho využiji také spis z velvyslanectví v Santiagu de Chile, které o celé situaci informovalo Ministerstvo zahraničních věcí v Praze.

Hlavním zdrojem pro analýzu Piñerových projevů budou oficiální webové stránky chilských prezidentů – Prensa Presidencia. Z nich si stáhnou všechny projevy z období 18. až 28. října 2019, které budu dále analyzovat. Ke zkoumání daných protestů budu využívat diskurzivní analýzu. Jedná se o metodu, která mi umožní uskutečnit kvalitativní výzkum, který bude spočívat v analýze výše zmíněných zdrojů. Diskurzivní analýzu jsem si zvolila, protože na rozdíl od jiných přístupů považuje jazyk za důležitou součást tvoření reality, za jednu z jejích složek. Na text nahlíží jako na fenomén, který sám o sobě disponuje vědeckou hodnotou. Nechápe ho tedy jako pouhého zprostředkovatele informací o světě. Jazyk chápe jako nedílnou součást politicko-sociální reality nikoliv pouze jako nástroj k jeho popsání. Nehodnotí pravdivost a objektivitu textu, za cíl si ani neklade zkoumat, zda se text shoduje s realitou mimo daný text. Tato metoda mi naopak umožní zkoumat, jak je pomocí jazyka, sociálního jednání a praktik tvořen (konstruován) smysl a význam objektů a aktivit

sociálního světa. Díky ní budu moc zkoumat co bylo řečeno kým, proč či v jakém zájmu.²⁴

Diskurzivní analýzu lze rozdělit na tři proudy, já se ve své práci zaměřím na kritickou diskurzivní analýzu (dále jen CDA). Tu lze charakterizovat jako kritickou metodu výzkumu skrytých strukturálních vztahů dominance, sociální nerovnosti, diskriminace, moci a kontroly, jak jsou vyjadřovány, naznačovány, ustavovány a legitimizovány skrze jazyk/diskurz a jeho užívání. Témata zkoumá z pohledu podřízených nebo znevýhodněných a snaží se přispět k řešení společenských problémů. Soustředí se na ty, kteří jazyk využívají k prohlubování mocenské nerovnosti a usiluje odhalovat skryté významy textů a rétoriku používanou k zakrytí, legitimizaci sociální nerovnosti.²⁵

K pochopení samotné metody je potřeba vysvětlit pojem diskurz. Jeho vymezení ale může být problematické. Různí autoři ho chápou různě. Ruth Wodaková jako jedna z hlavních představitelk CDA diskurz chápe jako: „formu produktivní sociální praxe, která se podílí na vytváření objektů vědění, situací, sociálních identit subjektů i uspořádání společnosti skrze mezilidské a skupinové vztahy.“²⁶ Gilian Roseová diskurz chápe jako: „prohlášení, které strukturují způsob, jak je uvažováno o věcech, a způsob, jak na základě tohoto myšlení jednáme. [...] diskurz je určité vědění o světě, které formuje to, jak je svět chápán a jak se dělají různé věci.“²⁷ John Fiske vymezuje diskurz jako: „jazyk nebo systém reprezentací, které se sociálně vyvinuly proto, aby vytvářely a uváděly do oběhu koherentní ucelený soubor významů o důležité tematické oblasti. Tyto významy slouží zájmům té části společnosti, ve které má diskurz svůj původ a která ideologicky pracuje na jejich začlenění do vědění zdravého rozumu.“²⁸ Autory spojuje přesvědčení, že diskurz je formou praxe, která vytváří sociální svět a zároveň je tímto světem zpětně konstituována.

²⁴ Vít Beneš, „Diskurzivní analýza“ v *Jak zkoumat politiku: kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích*, Petr Drulák (Praha: Portál, 2008): 93.

²⁵ Renáta Sedláková, *Výzkum médií: Nejužívanější metody a techniky* (Praha: Grada Publishing, 2014): 428, 436, 437.

²⁶ Ruth Wodak and Michael Meyer, *What CDA is about – A summary of history, important concepts and its developments* (London: SAGE Publications, 2012): 9.

²⁷ Gilian Rose, *Visual Methodologies: An Introduction to Researching with Visual Materials* (London: SAGE Publications, 2001): 136.

²⁸ John Fiske, *Television Culture* (London: Routledge, 1987): 14.

3. Kontext

Než se pustím do samotné analýzy prezidentových projevů, pokusím se nastínit historický a socio-ekonomický kontext Chile. Ten je, jak by mělo být z teoretické části zřejmé, v procesu sekuritizace velice důležitý. Začnu socioekonomickým aspektem, ve kterém se zaměřím především na nerovnosti ve společnosti. Poté se budu zabývat tradicí protestů v Chile ve snaze poukázat na to, zda Chileané byli zvyklí vyjadřovat svoji nespokojenost tímto způsobem. Závěrečná část této kapitoly se bude věnovat událostem před 18. říjnem 2019. Pokusím se zachytit vývoj situace a nastínit události, které vedly prezidenta k vyhlášení nouzového stavu v noci z 18. na 19. října 2019.

3.1 Socioekonomická situace

Chile je zemí, která dokázala výrazně snížit míru chudoby (jak v absolutních číslech, tak ve srovnání s ostatními zeměmi Latinské Ameriky). Příjmy domácností značně vzrostly, počet studentů univerzit se významně zvýšil, zlepšila se infrastruktura, prohloubila se nabídka sociálních služeb a demokratický systém byl jeden z nejstabilnějších v regionu Latinské Ameriky. Na druhou stranu je to také země, kde přetrvávaly obrovské socioekonomické rozdíly. Následky jsme mohly vidět v rámci segregací ve městech či diskriminačním zacházením s lidmi.²⁹ Problém se navíc nedařil efektivně řešit. Nerovnost, která je relativním měřítkem, se snižovala, i když se absolutní vzdálenosti mezi domácnostmi zvětšovaly. Pro lepší pochopení uvedu příklad. Podle šetření Casen měly domácnosti, které se nacházely mezi 10 % nejchudšími, průměrný příjem 20 040 chilských pesos na osobu v roce 2015. Příjem na osobu v nejvyšším decilu činil 801 000 chilských pesos. Mezi lety 2000 a 2015 vzrostl příjem 10 % nejchudších domácností reálně o 145 %, zatímco příjem 10 % nejbohatších vzrostl o 30 %, takže nerovnost mezi oběma skupinami se snížila. V absolutních číslech se však reálné příjmy 10 % nejchudších domácností zvýšily o 29 000 chilských pesos (145 % z 20 040 chilských pesos), zatímco příjmy 10 % nejbohatších domácností vzrostly o 239 000 chilských pesos na obyvatele (30 % z 801 000 chilských pesos), tedy téměř devětkrát více.³⁰ Hlavním rysem nerovnosti v zemi byla koncentrace příjmů a bohatství u 1 % nejbohatších. Podle daňových záznamů vyplývalo, že 33 % příjmů chilské ekonomiky připadalo na 1 % nejbohatších obyvatel. Naopak 19,5 % příjmů připadalo

²⁹ Andrea Palet and Pilar de Aguirre eds., *Desiguales orígenes, cambios y desafíos de la brecha social en Chile* (Santiago de Chile: Programa de Naciones Unidas para el Desarrollo (PNUD), June 2017): 19.

³⁰ *Ibid.*, 21.

na 0,1 % nejbohatších. Vysoká příjmová nerovnost v Chile byla také vysvětlována nízkými mzdami, které se týkaly velkého počtu pracovníků. Pokud definujeme nízkou mzdu jako mzdu, která nestačí k pokrytí základních potřeb průměrné domácnosti při absenci jiných zdrojů příjmů (tj. taková, která pracovníkovi neumožňuje uživit průměrně velkou rodinu nad hranicí chudoby), pobírala v roce 2015 nízkou mzdu polovina všech zaměstnanců pracujících 30 a více hodin týdně. To je obrovské číslo a jasně svědčí o problému s odměňováním. I kvůli tomu se pravděpodobně zvětšovalo procento lidí v chilské populaci, které rozhodně souhlasilo s tvrzením, že „rozdíly v příjmech jsou velmi velké“. Mezi lety 2000 a 2016 se procento lidí, které s tvrzením rozhodně souhlasilo, zvýšilo ze 42 % na 52 %.³¹ Socioekonomická nerovnost navíc v Chilské společnosti vyvolávala čím dál větší pocit nespravedlnosti. Podle průzkumu PNUD-DES 67 % lidí uvedlo, že jim vadila nerovnost ve zdravotnictví, vzdělávání a způsobu zacházení ve společnosti. Z výzkumu vyplynulo, že stále méně lidí bylo tolerantních vůči příjmovým nerovnostem, které byly poté reflektovány ve způsobu, jak s nimi ostatní lidé ve společnosti zacházeli. Podle dotazovaných by ekonomické nerovnosti neměly být důvodem znevýhodnění.³²

Socioekonomická nerovnost se v Chile pomocí různých mechanismů udržovala a nespokojenost u lidí vzrůstala. Jedním z příkladů může být přímé či nepřímé ovlivňování politického rozhodování prostřednictvím vlastnictví, kontroly nebo privilegovaného přístupu do médií a financování think-tanků a samotné politické činnosti bohatými. Tímto způsobem mohli majetní ovlivňovat veřejnou agendu, podporovat postoje nebo financovat podobně smýšlející politické kandidáty, což mohlo vést k „politické nerovnosti“, tedy k diferencovanému vlivu na rozhodování politických orgánů. V Chile podle dostupných dat téměř 75 % ministrů, 60 % senátorů a více než 40 % poslanců v období 1990-2016 navštěvovalo elitní školy, studovalo na elitních univerzitách nebo obojí. To však neodpovídá složení chilské populace a jejich socioekonomickému statutu. Docházelo tak k nerovnoměrnému zastoupení sociálních skupin v rozhodovacích procesech, které mohlo vést k pocitu odtržení společenských elit od zbytku společnosti.³³ Toto odtržení privilegované vrstvy od reality milionů Chilanů lze doložit také na studii Univerzity de los Andes, která se věnovala vnímání nerovnosti v Chile tamější elitou. Tento sektor vnímal Chile jako převážně střední třídu, kam by podle výsledků patřilo 57 % Chilanů. Realita byla

³¹ Ibid., 19, 21, 22.

³² Ibid, 28, 33, 34.

³³ Ibid. 39, 40.

však taková, že by do této socioekonomické skupiny patřilo pouze 20 % obyvatel. Naprostá většina společnosti by patřila do spodní třídy (přibližně 77 %).³⁴

Z výše uvedených dat je zřejmé, že Chile byla v té době zemí s velkou mírou socioekonomické nerovnosti, která navíc byla hluboce zakořeněna v její historii, fungování, v jejích institucích.³⁵ To je klíčové pro pochopení protestů z podzimu 2019.

3.2 Tradice protestů

Protesty v Chile nejsou ničím výjimečným a v její historii bychom jich našly několik. V období Pinochetovy diktatury (1973-1990) byly ale protesty nemyslitelné. Odpůrci jeho režimu byli zavíráni do věznic či posíláni do detenčních a mučících táborů.³⁶ Po konci Pinochetovy diktatury a návratu k demokracii došlo i k navrácení kultury protestů jako projevu nesouhlasu. Známé jsou protesty z roku 2006 proti neoliberálnímu modelu vzdělávání. V rámci tzv. „tučňákové revoluce“ tisíce studentů středních škol požadovali zlepšení kvality vzdělávání.³⁷ V roce 2011 následovaly další studentské protesty požadující „veřejné, bezplatné a kvalitní vzdělávání“. Jednalo se o projev nespokojenosti vysokoškolských studentů, jejichž problémy sahaly právě do Pinochetovy éry. V tomto období začala radikální privatizace terciárního vzdělání a další neoliberální reformy.³⁸ V roce 2018 v Chile propukly demonstrace, které se snažily poukazovat na situace, kdy ženy musely čelit zneužívání a nespravedlnosti. Součástí byla kritika patriarchy jako dominantní sociokulturní formy a způsobu, jakým je ve společnosti rozdělena moc mezi ženy a muže.³⁹ Další velké demonstrace se týkaly důchodového systému (No + AFP) či práv Mapuche. Ačkoliv byla Chile považována za stabilní zemi v porovnání s ostatními státy regionu, lze vidět že ani zde nelze mluvit o naprosto bezproblémové politicko-sociální situaci. I po konci diktatury se objevovaly přetrvávající problémy, které se vládám nedařilo řešit a proti kterým chilská společnost protestovala.

³⁴ „Informe anual sobre derechos humanos en Chile 2020,“ Centro de derechos humanos Facultad de Derecho – Universidad Diego Portales, otevřeno 5. června 2024, <https://derechoshumanos.udp.cl/cms/wp-content/uploads/2020/12/InformeCompleto.pdf>.

³⁵ Andrea Palet, *Desiguales orígenes, cambios y desafíos de la brecha social en Chile*, 22.

³⁶ Arturo Morales Campos, „Casa Londres 38: centro de tortura y sitio de memoria en Chile,“ *Culturales* 6, no. 336 (Mayo 2018): 2.

³⁷ Sofia Donoso, „Dynamics of Change in Chile: Explaining the Emergence of the 2006 Pingüino Movement,“ *Journal of Latin American studies* 45, no. 1 (2013): 1-29.

³⁸ Sebastián G. Guzmán and Javier Álvarez Vandeputte, „A Real Challenge to Neoliberal Higher Education? Assessing the Outcomes of Ten Years of Higher Education Students' Protests in Chile,“ *Bulletin of Latin American Research* 41, no. 5 (2022): 818-834.

³⁹ Juan Pablo Paredes and Katia Valenzuela Fuentes, „¿No es la forma? La contribución político-cultural de las luchas estudiantiles a la emergencia del largo octubre chileno,“ *Última década* 54 (December 2020): 82.

3.3 Počátky nepokojů

V říjnu roku 2019 v Chile propukly největší sociální protesty od konce Pinochetovy diktatury. Spouštěčem bylo zvýšení cen jízdného o 30 chilských pesos (US\$0,04).⁴⁰ V mnoha očích zanedbatelné zdražení, které ale vyvolalo masivní nepokoje po celé zemi. V následující pasáži se budu věnovat chronologickému vývoji situace. Pokusím se nastínit atmosféru, která v Chile panovala a představit jaké měly jednotlivé akce reakce.

Dne 4. října panel odborníků na dopravu informoval o novém zvýšení jízdného městské hromadné dopravy ve 32 městských částech Santiaga a ve čtvrtích San Bernardo a Puente Alto. Experti zdůvodňovali zdražení jízdného kvůli výkyvům v ceně nafty, indexem spotřebitelských cen, zvýšením nákladů na pracovní sílu a směnným kurzem.⁴¹ O dva dny později začaly v hlavním městě platit nové ceny jízdného ve veřejné dopravě. Výše jízdného byla nově 640 chilských pesos za metro a Tren Nos (vlak spojující obec San Bernardo a hlavní nádraží) v hodinách mimo dopravní špičku. V dopravní špičce výše jízdného dosahovala 830 chilských pesos. Jízdné autobusů RED bylo 710 chilských pesos. K nejvýraznějšímu navýšení došlo pro dospělé, kteří by chtěli cestovat metrem v dopravní špičce. Nově si měli připlatit o 30 chilských pesos. Jediné zlevněné jízdné bylo pro metro a Tren Central v době mimo špičku, tj. ráno od 6:00 do 6:59 a večer od 20:45 do 23:00. Hodnota tohoto jízdného se snížila z 670 na 640 chilských pesos.⁴² Po oznámení zvýšení cen jízdného veřejné dopravy v Santiagu se na sociálních sítích objevovaly stížnosti.⁴³

V pondělí 7. října, se uskutečnil první větší protest v metru hlavního města. První den, kdy platily nové ceny jízdného, se studenti zejména ze střední školy Instituto Nacional vzbouřili a zamířili do stanice metra Universidad de Chile. Kolem 14:00 hodin poprvé demonstrovali svůj názor na zvýšení cen jízdného ve stanici Universidad de Chile v centru Santiaga tím, že validátory přeskakovali a za jízdenky nezaplatili. Reakce vládních představitelů byla okamžitá. Snažili se kriminalizovat počínání studentů. Za ně se ale postavila část společnosti, která se k protestům začala přidávat. Tento scénář pokračoval po

⁴⁰ Martin Arias-Loyola, „Evade neoliberalism’s turnstiles! Lessons from the Chilean Estallido Social,“ *EPA: Economy and Space*, 53, no. 4 (2021): 601.

⁴¹ „Cronología de la protesta social. #EstoNoHaTerminado,“ Radio Nuevo Mundo, naposledy upraveno 27. října 2019, <https://radionuevomundo.cl/2019/10/27/cronologia-de-la-protesta-social-estonohaterminado/>.

⁴² „Transporte público anuncia alza de \$30 en hora punta y Metro llega a los \$830,“ t13, naposledy upraveno 4. října 2019, <https://www.t13.cl/noticia/nacional/transporte-publico-anuncia-alza-30-hora-punta-y-metro-llega-830>.

⁴³ Ministerio de Transportes y Telecomunicaciones (@MTTChile), „Segun informó el Panel de Expertos del Transporte Público, a partir de este domingo las tarifas de @metrodesantiago, @Trencentral y los buses de @Red_Movilidad se incrementarán,“ 5. října 2019, <https://x.com/MTTChile/status/1180268266067025922>.

zbytek týdne, kdy po boku studentů takto vyjadřovali svůj nesouhlas se zvýšením cen jízdného i další obyvatelé.⁴⁴ V reakci na rozhořčení lidí kvůli zvýšeným cenám jízdného vystoupil v pondělí 7. října večer v televizi ministr hospodářství Juan Andrés Fontaine. Ten lidem doporučil, aby ti, kteří chtějí ušetřit, vstávali dřív, a vyhnuli se tak vyšším cenám v dopravní špičce.⁴⁵ Jeho vystoupení však vzbudilo jen další kritické hlasy na sociálních sítích. Nejenom obsah jeho prohlášení, ale i jeho neverbální komunikaci. Někteří upozorňovali například na jeho ironický úsměv v momentě, kdy doporučoval, aby lidé vstávali dřív, pakliže chtějí ušetřit. Další na fakt, že chudí lidé budou muset snášet kromě často dlouhého dojíždění za prací ještě časnější vstávání, aby se vyhnuli vyšším cenám jízdného. Stěžovali si, že na nových opatřeních budou znevýhodněni především chudí.⁴⁶

O den později vystoupil v rozhovoru pro televizi ministr financí Felipe Larraín poté, co Národní statistický úřad (INE) zveřejnil index spotřebitelský cen. Larraín v rozhovoru komentoval tehdejší ekonomickou situaci v Chile a stejně jako jeho ministerský kolega Fontaine nezapomněl lidem dát radu. „Pro ty, kteří chtějí tento měsíc darovat květiny, ceny květin klesly o 3,7 %.”⁴⁷ Tato věta byla od té doby silně kritizována a stala se dokonce jedním z mnoha hesel, která používali protestující během sociální krize. Byla brána jako symbol odtržení vládnoucích elit od potřeb a problémů chudých.⁴⁸

Ve stejný den v televizi vystoupil i prezident Sebastián Piñera. Prezident v rozhovoru pro televizní stanici Mega mluvil o výjimečném postavení Chile v rámci Latinské Ameriky. O tom, jak na rozdíl od ostatních států na kontinentu má Chile stabilní vládu, kde se dodržují základní principy demokratického státu. Navíc je to podle slov Piñery také stát, jehož ekonomická situace se neustále zlepšuje díky rostoucí ekonomice a faktu, že každým rokem vznikají nová pracovní místa. Kromě snahy snižovat nezaměstnanost prezident Piñera nezapomenul zmínit ani rostoucí platy.⁴⁹ Hovořil o Chile jako o „skutečné oáze se stabilní

⁴⁴ „El salto al torniquete: Dos años desde la primera evasión masiva del Metro de Santiago,” Resumen, otevřeno 5. června 2024, <https://resumen.cl/articulos/el-salto-al-torniquete-dos-anos-desde-la-primera-evasion-masiva-del-metro-de-santiago>.

⁴⁵ „Quien madrugue puede ser ayudado a través de una tarifa más baja,” natočeno 7. října 2019, YouTube, CNN Chile, video, 5:54, <https://www.youtube.com/watch?v=nFO4zjFniso>.

⁴⁶ Ibid.

⁴⁷ „Han caído las flores: la romántica forma en la que el ministro Larraín celebra la nula variación del IPC,” El Mostrador, naposledy upraveno 8. října 2019, <https://www.elmostrador.cl/dia/2019/10/08/han-caido-las-flores-la-romantica-forma-en-la-que-el-ministro-larrain-celebra-la-nula-variacion-del-ipc/>.

⁴⁸ T13 (@T13), „Los que quieren regalar flores en este mes, las flores han caído un 3,7 %,” 8. října 2019, <https://x.com/T13/status/1181572666790223872>.

⁴⁹ „Piñera asegura que „en medio de esta América Latina convulsionada, Chile es un verdadero oasis con una democracia estable,” La Tercera, naposledy upraveno 8. října 2019, <https://www.latercera.com/politica/noticia/pinera-asegura-medio-esta-america-latina-convulsionada-chile-verdadero-oasis-una-democracia-estable/851913/>.

democracií“.⁵⁰ Proto v projevu apeloval na své krajany, aby se starali o svou zemi. „Nepouštějme se mezi sebou do boje. Máme nádhernou zemi.“⁵¹

V týdnu od 14. do 20. října se problémy v metru stupňovaly a dosahovaly mnohem větších rozměrů. Hromadných akcí se účastnilo více lidí a byly organizované skrze sociální síť studenty z rozličných škol. Došlo k uzavření metra ve stanicích Quinta Normal, Cumming, Santa Isabel a Irarrázaval v důsledku nepokojů.⁵² Zároveň v dalších stanicích hlídkovala policie, aby předcházela obcházení turniketů a zabránila případnému vandalismu. Jenže právě policejní počínání bylo spouštěčem pro další demonstrace. Policie ve své snaze dohlížet na dodržování pravidel v hromadné dopravě použila násilí vůči těm, kteří se pravidly neřídili. Právě policejní násilí vyescalovalo celou situaci a k demonstrujícím studentům se přidali další lidé, kteří již neprotestovali pouze kvůli zvýšení cen jízdného.⁵³

Ve čtvrtek 17. října vystoupil Juan Enrique Coeymans, předseda panelu expertů, který měl na starosti mimo jiné určení cen jízdného ve veřejné dopravě. Ve svém projevu zpochybňoval protesty a poukázal na situace, kdy se zdražily meziměstské autobusy na dvojnásobek a nikdo nic nenamítal, žádné protesty se kvůli tomu nekonaly. Připomněl také, že jízdné se studentům nezměnilo.⁵⁴

Mnozí politici se k situaci také vyjádřili. Senátor Felipe Harboe, člen sněmovního výboru pro veřejnou bezpečnost, odmítl studentské protesty s tím, že nelze vnucovat víze silou nebo zastrašováním. K této otázce se vyjádřil také poslanec Jorge Alessandri. Sdílel nespokojenost se zdražením metra, ale postavil se proti násilí.⁵⁵ Někteří vládní činitelé a další elity ve společnosti nechápali, proč jsou lidé nespokojení a proč protestují. Byli zcela

⁵⁰ „Piñera y Chile en Latinoamérica: "Es un verdadero oasis, con una democracia estable",“ Meganoticias, naposledy upraveno 8. října 2019, <https://www.meganoticias.cl/nacional/278153-sebastian-pinera-chile-oasis-latinoamerica-democracia.html>.

⁵¹ La Tercera, „Piñera asegura.“

⁵² Metro de Santiago - #NuevoViaje (@metrodesantiago), „16:40 hrs. En estos momentos las estaciones Cumming, Quinta Normal, Santa Isabel e Irarrázaval en #L5 se encuentran cerradas y sin detención de trenes. Combinación en Irarrázaval desde #L3 se encuentra suspendida,“ 14. října 2019, https://x.com/metrodesantiago/status/1183830106185355264?ref_src=twsrc%5Etfw%7Ctwcamp%5Etweteembed%7Ctwtterm%5E1183830106185355264%7Ctwgr%5E696d307e9e0207c86d26e794999f2df2dff14c91%7Ctwcon%5Esl_&ref_url=https%3A%2F%2Fwww.eldinamo.cl%2Fpais%2F2019%2F10%2F14%2Fmetr-o-cierra-varias-estaciones-de-la-linea-5-por-manifestaciones%2F.

⁵³ „Las claves de los disturbios en Chile,“ The New York Times, naposledy upraveno 22. října 2019, <https://www.nytimes.com/es/2019/10/22/espanol/america-latina/protetas-chile.html>.

⁵⁴ „Presidente del Panel de Expertos del Transporte Público por evasiones: Cuando suben los tomates, el pan, todas las cosas, no hacen ninguna protesta,“ La Tercera, naposledy upraveno 17. října 2019, <https://www.latercera.com/nacional/noticia/presidente-del-panel-expertos-del-transporte-publico-evasiones-creo-manejo-politico/864440/>.

⁵⁵ „Harboe califica como “una expresión millennial inaceptable“ evasión en Metro y „lamenta“ que dirigentes políticos „justifiquen estos actos,“ La Tercera, naposledy upraveno 17. října 2019, <https://www.latercera.com/politica/noticia/harboe-expresion-millennial-inaceptable-evasion-metro/865670/#>.

odtrženi od reality milionů Čilanů. Jiní důvody chápali, ale vystupovali proti násilí.

Ve čtvrtek v odpoledních hodinách došlo do té doby k největšímu ničení infrastruktury a turniketů ve více jak desítky stanic metra. Policie proti nim zakročila a několik protestujících zatkla. Provoz metra byl v některých stanicích přerušen.⁵⁶ Generální ředitel Carabineros Mario Rozas navštívil zraněné příslušníky dané organizace, kterých podle údajů bylo již 114.⁵⁷

Den na to v pátek 18. října vystoupila ministryně pro dopravu Gloria Hutt. V rozhovoru se jí novináři zeptali, zda existuje možnost, že by se cena jízdného snížila. Paní ministryně to zamítla s tím, že rozhodnutí již bylo učiněno. Zároveň vysvětlovala, že náklady jsou vysoké a že již tak stát dotuje zhruba polovinu nákladů. Zároveň upozornila na potřebu investovat do systému, aby mohl být využíván ještě větším množstvím lidí.⁵⁸ V rozhovoru se jí zeptali i na policii, která nově střežila stanice metra. Podle novinářů to některým Čilanům vadilo a nové kroky vlády kritizovali. Zároveň novináři upozornili na touhu obyvatel o dialog s vládnoucími elitami a prosbu, aby vláda začala naslouchat jejich požadavkům. Paní ministryně zareagovala ostrým vyloučením násilí jako prostředku k vyjádření nesouhlasu.⁵⁹ Takto argumentovala i když se jí ptali na využití slzného plynu a jestli je jeho využití vhodné. Paní ministryně zdůraznila úlohu státu, kterou je ochránit obyvatele Chile a zajistit jim bezpečí.⁶⁰

Během dne pak pokračovaly nepokoje, které se stále stupňovaly. Kvůli agresivnímu chování v prostorách metra a nebezpečnému chování jedinců pak došlo v odpoledních hodinách poprvé v historii k jeho uzavření.⁶¹ Navečer došlo k úplnému přerušení provozu metra kvůli vandalismu a bezpečnostním rizikům s tím spojeným pro cestující.⁶²

⁵⁶ „Caos en el Metro: Destrucción de torniquetes, disturbios y 41 detenidos deja nueva jornada de evasiones masivas,“ Emol, naposledy upraveno 17. října 2019, <https://www.emol.com/noticias/Nacional/2019/10/17/964736/Caos-Metro-destruccion-evasiones-masivas.html>.

⁵⁷ „Ejército comienza patrulla en las calles de Santiago tras tomar control de la seguridad por estado de emergencia,“ Emol, naposledy upraveno 19. října 2019, <https://www.emol.com/noticias/Nacional/2019/10/19/964861/Ejercito-Santiago-Protastas.html>.

⁵⁸ Gloria Hutt, „Ministra descartó rebaja de pasajes: „Hay una decisión que ya está establecida,“ natočeno 18. října 2019, YouTube, CNN Chile, video, 6:30, <https://www.youtube.com/watch?v=Y58QBPjQaMw>.

⁵⁹ **Ibid., 7:05.**

⁶⁰ **Ibid., 6:45 and 7:20.**

⁶¹ Metro de Santiago - #NuevoViaje (@metrodesantiago), „14:37 hrs. Servicio en #L1 no disponible entre estación República y La Moneda por manifestaciones con el fin de retrasar el servicio,“ 18. října 2019, <https://x.com/metrodesantiago/status/1185248850367438848> a Metro de Santiago - #NuevoViaje (@metrodesantiago), „14:28 hrs. Seguimos con detención prolongada en #L2 por personas sentadas al borde del andén con el fin de retrasar el servicio. Seguiremos informando,“ 18. října 2019, <https://x.com/metrodesantiago/status/1185246645455380481>.

⁶² „COMUNICADO 18 de octubre de 2019,“ Metro.cl, naposledy upraveno 18. října 2019, <https://www.metro.cl/noticias/comunicado-18-de-octubre-de-2019>.

Ve stejné době při návratu pracujících Chilanů domů se kvůli zavřenému metru začaly tvořit ve městě zácpy, které vedly k dopravnímu kolapsu. V noci posílily protesty a byly ohlášeny požáry dopravních prostředků na několika místech Santiaga. Kromě toho došlo i k požáru společnosti Enel na náměstí Baquedano. Uvnitř budovy se nacházelo 40 zaměstnanců, kteří byli bez zranění evakuováni. Společnost oznámila, že šlo o útok několika jedinců, jejichž totožnost zatím nebyla známa.⁶³ Hlášena byla i rabování obchodů. Atmosféra se v Santiagu měnila. Docházelo k násilným potyčkám, k výraznějším škodám na majetku a byly ohroženy lidské životy.⁶⁴

V noci z 18. na 19. října vyhlásil prezident Sebastián Piñera výjimečný stav v provinciích Santiago a Chacabuco a v obcích Puente Alto a San Bernardo. Zároveň jmenoval velitelem národní obrany generála Javier Iturriaga del Campo, který měl zajistit veřejný pořádek a bezpečnost.⁶⁵

⁶³ „Gran incendio afecta a edificio de Enel en el centro de Santiago,“ natočeno 18. října 2019, YouTube, Meganoticias, video, 1:20, <https://www.youtube.com/watch?v=8emIzHthJvs>.

⁶⁴ „Caos total en Santiago: incendios, desmanes y saqueos alargan jornada de evasión masiva en el Metro,“ Biobio Chile, naposledy upraveno 18. října 2019, <https://www.biobiochile.cl/noticias/nacional/chile/2019/10/18/santiago-en-llamas-incendios-y-saqueos-extienden-jornada-de-incidentes-en-la-capital.shtml>.

⁶⁵ „Presidente Piñera decreta Estado de Emergencia en las Provincias de Santiago y Chacabuco y en las comunas de San Bernardo y Puente Alto para normalizar el orden público,“ Prensa Presidencial, naposledy upraveno 19. října 2019, <https://prensa.presidencia.cl/discurso.aspx?id=103651>.

4. Analytická část

V této části práce se budu prvně věnovat analýze a interpretaci jednotlivých Piñerových projevů v období od 18. do 28. října. Zaměřím se na klíčová slova, na aktéry, které v jeho proslovu vystupovaly a jaké mezi nimi konstruoval vztahy. Pozornost bude věnována i významům a hodnotám, které jednotlivým událostem a aktérům prezident připisoval. Analyzovat budu i jak tyto entity byly charakterizovány, jaké události byly předmětem jeho proslovů a jaké skutečnosti v řeči vynechával. V neposlední řadě se zaměřím i na to, co je ustavováno jako normální, vhodné či správné. Co prezident dával do souvislosti s čím. Díky tomu budu schopna navázat hledáním společných charakteristik všech jeho projevů. Zaměřím se na to, jak se jeho rétorika v průběhu času měnila a v jakých bodech naopak zůstala stejná. Jeho projevy dám do souvislostí s tím, co se každý den v Chile odehrávalo. To mi umožní lépe pochopit jednotlivé proslovy, proč co a kdy řekl. V poslední části této kapitoly aplikuji teorii sekuritizace na analytické výsledky mé práce. Pokusím se odpovědět na otázku, zda prezident dokázal protesty v říjnu 2019 v daném období za použití mimořádných nástrojů sekuritizovat a jaké faktory na to měly vliv.

4.1 Projevy Sebastiána Piñery

V důsledku vysokého sociálního napětí v Chile, kdy se v hlavním městě uskutečnilo několik protestů vystoupil v noci z 18. na 19. října prezident Piñera s projevem k celému národu. Projev bychom mohli rozdělit do několika částí. Úvodní nastiňovala celou situaci. Prezident se obrátil ke všem Chileanům a vysvětloval svoje rozhodnutí vyhlásit výjimečný stav a další opatření. Své kroky obhajoval s ohledem na závažná porušování veřejného pořádku a bezpečnosti.

Prezident využíval označení jako „závažné útoky proti veřejnému pořádku, veřejné bezpečnosti,“⁶⁶ kterými dodával pocit naléhavosti a nebezpečí. Piñera se zároveň snažil legitimizovat svoje počínání odkazováním na ústavu a zákony. Vysvětloval, že nově se o bezpečnost postará generál Javier Iturriaga v souladu se zákonem.⁶⁷

V další části se opět vrátil k vysvětlování výjimečného stavu – proč ho vyhlásil a k čemu by měl pomoci. Znovu zmiňoval především zachování veřejného pořádku, klidu, ochrany veřejného a soukromého majetku, zaručení práv.⁶⁸ Tato část projevu je zajímavá z hlediska, jakým představil protestující. Do té doby popisoval především závažnost činů,

⁶⁶ Prensa Presidencial, „Presidente Piñera decreta Estado de Emergencia.“

⁶⁷ Ibid.

⁶⁸ Ibid.

nově využil negativní výrazy pro protestující. Nazval je: „skutečnými zločinci, kteří si neváží ničeho a nikoho [...] a kteří nerespektují ani svobody svých spoluobčanů.“⁶⁹ Je zřejmé, že se snažil protesty vylicít jako něco odsouzeníhodného a jejich snahy delegitimizovat. Vykreslit protestující jako zločince, kteří navíc svým konáním omezují ostatní lidi. Piñera využíval této rétoriky ve snaze ospravedlnit kroky vlády a rozhodnutí vyhlásit výjimečný stav a další opatření. To vše společně s tím, že přijatá opatření prezentoval jako potřebná k zaručení bezpečnosti a veřejného pořádku.

V dalším odstavci se rétorika změnila. Formální styl, ve kterém se představil jako autorita byla upozaděna. Učinil tak díky využívání 1. osoby množného čísla „my“ a od něho odvozeného přídavného jména „naše“. Nově k lidem promlouval jako spoluobčan. Vyzval k národní jednotě a společnému úsilí překonat těžkosti. Apeloval na vlastenecké cítění. Pocit jednoty umocnil připomenutím toho, co všechno společně jako národ zvládli a s jakým úsilím to budovali: „V demokratickém právním státě, na jehož vybudování všichni Chilané v naší zemi tolik pracovali, by nemělo být místo pro násilí a kriminalitu, kterých jsme byli v posledních dnech svědky v našem městě.“⁷⁰

V další části projevu se vykreslil sice jako autorita (prezident), který je ale velice empatický a naprosto chápe potřeby svých spoluobčanů. Říkal, že právě pomoc spoluobčanů je hlavním cílem jeho samotného a vlády. Slíbil, že se pokusí vyřešit jejich problémy a naplnit jejich sny. Pokusil se vysvětlit, že zvýšení cen jízdného byl naprosto nutný krok vzhledem k ceně dolaru.⁷¹ Prezentoval se jako prezident, který měl pochopení a soucítit se svými spoluobčany a proto slíbil, že se pokusí situaci vyřešit a udělat co bude moci pro ty nejzranitelnější.

Svůj projev ukončil poděkováním Carabineros a hasičům „za jejich nasazení, obětavost a odhodlání, které prokázali při obraně naší bezpečnosti, při obraně našeho města a při obraně našeho právního státu.“⁷² Opět je důležité všimnout si volby slov jako bezpečnost, obrana našeho města či právního státu, které mu pomáhaly vykreslit situaci jako krizovou, jako boj proti nepříteli, který neuznával základní demokratické hodnoty.

Na samotném konci projevu prezident vyzval „všechny muže a ženy dobré vůle v naší zemi, kteří tvoří naprostou většinu Chilanů, aby se rázně spojili proti rozpoutanému násilí, proti mimořádně závažné kriminalitě, které jsme byli svědky v posledních dnech a

⁶⁹ Ibid.

⁷⁰ Ibid.

⁷¹ Ibid.

⁷² Ibid.

kteřá způsobila tolik škod naší zemi a zejména našim nejzranitelnějším vrstvám a naší střední třídě.⁷³ Zajímavý byl především apel na lidi dobré vůle, které dal do kontrastu k protestujícím, které tak nutně viděl jako lidi ne dobré vůle. Zároveň byla důležitá zmínka o většině. Konstruoval tak normu, podle které bylo normální neprotestovat. Demonstrace byly v jeho očích závažnou kriminální činností, která nepřinese zemi nic dobrého. Zajímavé bylo doplnění „nejzranitelnějším vrstvám a naší střední třídě.“ Nezmínil vyšší třídu a zároveň se snažil nejzranitelnější, které chápal jako spodní třídu a střední třídu, prezentovat jako ty, které protesty nejvíce poškozují. Snad ve snaze zbytek společnosti od protestů odradit a vnutit jim představu, že jim protesty nepomůžou, ale naopak přitíží.⁷⁴

Prezident začal další projev emotivním úvodem. Poslední dny zhodnotil jako smutné a těžké. Prezident se prvně věnoval nutnosti vlády zaručit bezpečnost a veřejný pořádek společně s ochranou svobod a práv všech „našich krajanů“. Zároveň uznal, že všichni občané měli právo pokojně demonstrovat. Dokonce prohlásil, že chápal, že k protestům měli dobré důvody.⁷⁵ Je pravděpodobné, že tak učinil ve snaze celou situaci deeskalovat. Prezident poprvé legitimizoval protesty, což je v naprostém kontrastu k předešlému projevu, kdy protesty charakterizoval jako útoky na veřejný pořádek, bezpečnost občanů a protestující jako zločince. Zároveň ale naprosto jasně rozlišil mezi nenásilnými demonstranty a těmi násilnými, které rázně odmítal. O jedněch mluvil jako o spoluobčanech, o druhých jako o zločincích.⁷⁶ Z původního rozdělení společnosti na my hodní neprotestující Chileané versus zločinní protestující, nově vzniklo rozdělení na my neprotestující a pokojně protestující Chileané, které souhrnně nazval spoluobčany versus protestující užívající násilí, které označil jako zločince. Právě násilí protestantů a ničení veřejných služeb užíval k legitimizaci vládních opatření. Kromě ochrany veřejného pořádku a klidu, argumentoval i ochranou svobod, práv a míru všech chilských rodin, které byly postiženy těmito násilnými činy, vandalismem a kriminalitou.⁷⁷

Piñera se dále stavěl do pozice ochránců těch nejohroženějších, na kterých mu záleželo. Projev konstruoval tak, že to vypadalo, že se kvůli nemožnosti „nejohroženějších“

⁷³ Ibid.

⁷⁴ Ibid.

⁷⁵ „Presidente Piñera anuncia suspensión del alza de pasajes en el transporte público y convoca a una mesa de diálogo para escuchar las demandas de la ciudadanía,“ Prensa Presidencial, naposledy upraveno 19. října 2019, <https://prensa.presidencia.cl/comunicado.aspx?id=103668>.

⁷⁶ Ibid.

⁷⁷ Ibid.

užívat hromadnou dopravu trápil. Lze předpokládat, že tak činil ve snaze vystupovat jako empatický prezident myslící na potřeby ostatních.

Prezident v projevu také upozornil na další pravomoci, kterými disponoval a nová potenciální opatření, která mohl zavést ve snaze nastolit ve společnosti klid.⁷⁸ Zmínil především zákaz vycházení, který byl ještě v ten stejný den přijat. Vzhledem k těmto souvislostem lze předpokládat, že se jednalo o snahu lidí na tato nová opatření připravit a zároveň je legitimizovat. Zřejmě kvůli tomu ve svém projevu zmínil, že zákaz vycházení přijme, pokud to bude nutné.⁷⁹ Právě nutnost je zde kladena jako podmínka k přijetí určitých opatření. Nikdy ale nezmínil, co pro něj ještě bylo akceptovatelné a co už bylo za hranou a byla na to potřeba reagovat.

Poté se opět vrátil ke svému empatickému vystupování a tvrdil, že má se svými krajany pochopení a že s nimi chtěl sdílet solidaritu. Zároveň upozornil na problém obrovské nerovnosti a její historickou tradici v Chile.⁸⁰ To je velice zajímavé podíváme-li se především na jeho postavení, privilegia a fakt, že byl miliardářem, který se stal prvním pravicovým prezidentem od konce diktatury. Mezi reformy, které prosadil, byly mimo jiné ty, snižující daně pro nejbohatší.⁸¹

Piñera se dále v projevu snažil vzbudit pocit jednoty a sounáležitosti a k tomu užíval slov jako „krajani“, přídavné jméno „naše“ či slovní spojení „společně dosáhneme“. Problémy Chileanů – „jejich problémy“ si přivlastnil a prezentoval je jako „naše problémy“. Vysvětlil, že prioritou bylo bojovat proti kriminalitě, obchodu s drogami a terorismu. Zmínka o obchodu s drogami a terorismu nedává moc smysl v kontextu protestů. Lze proto předpokládat, že to řekl ve snaze spojit protesty s negativními konotacemi.

Poprvé hovořil o úsilí budovat víc pracovních míst, zlepšit kvalitu vzdělání a zdravotnictví. Sám prohlásil, že byl otevřený naslouchat požadavkům lidu. Ohlásil zrušení dražších tarifů veřejné dopravy, které bylo před pár dny ministryní zamítnuto a které on sám předtím obhajoval. Informoval o svolání státníků, se kterými chtěl diskutovat o nastalé situaci. Hovořil o otevřenosti vyhovět požadavkům. Vše ale pod podmínkou že Chileané budou jednotní.⁸² Tyto ústupky lze vnímat jako pokus uklidnit situaci, kdy se protesty rozšiřovaly do dalších regionů a protestujících přibývalo. K tomu mu mělo nejspíš pomoci i

⁷⁸ Ibid.

⁷⁹ Ibid.

⁸⁰ Ibid.

⁸¹ „Las claves de los disturbios en Chile,“ The New York Times, naposledy upraveno 22. října 2019, <https://www.nytimes.com/es/2019/10/22/espanol/america-latina/protestas-chile.html>.

⁸² Ibid.

užívání konkrétních slov. Zajímavé je například použití slova „rodina“, které se v jeho proslovu objevilo hned osmkrát, což je v porovnání s ostatními slovy vysoký počet. Lze to interpretovat tak, že právě pojem „rodina“ má emocionální náboj. Je to slovo spojené s pocitem lásky a péče. Díky jeho použití v kontextu odkazujícím na potřebu bezpečí, či násilím ohrožujícím „naše rodiny“ lze vidět snahu ovlivnit jedince, aby mysleli při svém jednání na své blízké a aby se proto od násilí distancovali. Projev prezident ukončil sjednocujícím heslem, „ať žije Chile“.⁸³

Prezident Piñera začal projev 20. října velice silným prohlášením, ve kterém prohlásil: „Jsme ve válce proti mocnému, nesmiřitelnému nepříteli, který nerespektuje nic a nikoho, který je připraven bezmezně používat násilí a zločin, i když to znamená ztráty na lidských životech, který je připraven vypálit naše nemocnice, stanice metra, supermarkety, a to s jediným cílem – způsobit všem Čilanům co největší škody.“ Jedná se o velice radikální prohlášení, které následující den vyvolalo spoustu kritiky. Jeho prohlášení „jsme ve válce s mocným nepřítelem“ rozhořčila mnoho Čilanů. Ti se proti jeho projevu vymezovali a reagovali na něj heslem „nejsme ve válce“ („No estamos en guerra“) případně s dodatkem „jsme jednotní“ („estamos unidos“), které se stalo virálním na sociálních sítích.⁸⁴ Začala se objevovat na transparentech protestujících, byla jím osvětlena i jedna ze symbolických budov na Plaza Italia.⁸⁵ Následně se k tomu vyjádřil i Generál Iturriaga, který situaci uklidňoval prohlášením: „Nejsem ve válce s nikým“ („no estoy en guerra con nadie“).⁸⁶

Vrátíme-li se ale zpátky k proslovu, je v něm naprosto jasná dichotomie, kdy rozděluje společnost na „my“ versus „oni“. Pod označením „my“ chápe Čilany dobré vůle, vládu, ozbrojené síly a další orgány. „Oni“ byli v Piñerových očích násilníci, delikventi, zločinci, tedy protestující. Čilskou společnost rozdělil na tyto dva tábory a tvrdil, že proti sobě byli ve válce. Došlo tak k radikalizaci celé situace, kdy největšími nepříteli podle Piñery sobě byly různé skupiny Čilanů. Použití výrazů jako je válka, silný nepřítel, bitva a

⁸³ Ibid.

⁸⁴ „No estamos en guerra“, X, naposledy otevřeno červen 5, 2024, https://x.com/search?q=%22No+estamos+en+guerra%22+until%3A2019-11-01+since%3A2019-10-20&src=typed_query&f=top.

⁸⁵ „Protestas en Chile: "Estamos en guerra", la frase de Piñera que se le volvió en contra en medio de las fuertes manifestaciones“, BBC Mundo, naposledy upraveno 22. října 2019, <https://www.bbc.com/mundo/noticias-america-latina-50139270>.

⁸⁶ „General Iturriaga: "Yo no estoy en guerra con nadie“,“ 24horas, otevřeno 10. června 2024, <https://www.24horas.cl/nacional/general-iturriaga-yo-no-estoy-en-guerra-con-nadie-3672564>.

násilí pouze dále zdramatizovala celé dění a šlo možná o snahu navodit atmosféru strachu. Možná právě užití takovýchto výrazů mělo sloužit k ospravedlnění nových vládních opatření, mezi kterými bylo i povolání 9500 příslušníků ozbrojených sil k „zajištění míru, klidu a vašeho práva a svobody.“⁸⁷ Toto opatření by za běžných okolností bylo velice problematické, protože k zabezpečení klidu a bezpečnosti v rámci jednoho státu slouží Carabineros a Policía de investigaciones nikoliv příslušníci ozbrojených sil.⁸⁸ Z tohoto důvodu lze chápat prezidentovu snahu prezentovat situaci jako velice vážnou a přesvědčit tak Chilany o potřebě mít v ulicích vojáky, které budou chránit, hlídkovat a případně čelit zločincům. Ačkoliv již v té době byly hlášeny první incidenty s příslušníky ozbrojených složek, kteří začali střílet na demonstranty a došlo ke zraněním i úmrtí.⁸⁹

Prezident kromě povolání ozbrojených složek do ulic, nově rozšířil území, ve kterých měl platit výjimečný stav. Kromě metropolitní oblasti, Valparaíso Biobío, Coquimbo či O'Higgins, byl nově zaveden i v oblasti Antofagasta, Maule, Los Ríos a Magallanes. Svoje kroky dále obhajoval odkazováním na ústavu a jeho povinnost chránit svoje spoluobčany.

Prezident zároveň vyzval „všechny své krajany, aby se v tomto boji proti násilí a zločinu spojili.“ Vyzval k národní jednotě a snažil se, aby se všichni Chileané postavili vandalismu a podpořili vládní rozhodnutí. Zároveň se snažil přesvědčit i ty, kteří podle něho nebyli plně rozhodnutí, ke komu se přidat, aby se přidali na jeho stranu.⁹⁰ Snažil se získat co nejvíce lidí, mít jejich podporu a legitimizovat tak výjimečná opatření.

Dále prezident ohlásil, co Chilany druhý den čeká. Oznámil jim, jak bude fungovat městská hromadná doprava a jak určitá spojení navýší. Otevřít měly druhý den i školy, lékárny, nemocnice a další zdravotnická zařízení tak, aby „město zítra fungovalo co nejnornálněji.“ K tomu měl pomoci i výše zmiňovaný personál ozbrojených složek.⁹¹ Lze o snahu informovat obyvatele, předcházet chaosu a v důsledku se co nejrychleji vrátit k době

⁸⁷ „Presidente Piñera: „Estoy seguro de que, con la unidad de todos los chilenos, vamos a derrotar a los violentistas y vamos a recuperar el país en paz y el país con libertad que todos queremos,“ Prensa Presidencial, naposledy upraveno 20. října 2019, <https://prensa.presidencia.cl/comunicado.aspx?id=103689>.

⁸⁸ „Conceptos de alteración del orden público y de calamidad pública: Doctrina y jurisprudencia,“ Biblioteca del Congreso Nacional de Chile/BCN, naposledy upraveno v listopadu 2019, [https://obtienearchivo.bcn.cl/obtienearchivo?id=repositorio/10221/28056/1/Concepto%20de%20calamidad%20pública%20y%20orden%20público_JPC%20\(1\).pdf](https://obtienearchivo.bcn.cl/obtienearchivo?id=repositorio/10221/28056/1/Concepto%20de%20calamidad%20pública%20y%20orden%20público_JPC%20(1).pdf).

⁸⁹ „Militares ejecutaron disparos contra manifestantes en Santiago,“ Temuco diario, naposledy upraveno 20. října 2019, <https://temucodiario.cl/2019/10/20/militares-ejecutaron-disparos-contr-manifestantes-en-santiago/> a „Muere una persona por disparo en La Serena y otra queda grave: habrían recibido balazos de militares,“ Biobío Chile, naposledy upraveno 20. října 2019, <https://www.biobiochile.cl/noticias/nacional/region-de-coquimbo/2019/10/20/confirman-muerte-de-una-persona-por-disparo-en-mall-de-la-serena-otra-esta-grave.shtml>.

⁹⁰ Prensa Presidencial, „Presidente Piñera.“

⁹¹ Ibid.

před protesty. Zároveň je vidět úsilí legitimizovat povolání ozbrojených sil do ulic. Jejich působení v ulicích bylo prezentováno jako podmínka pro návrat k běžnému životu. K tomu sloužilo i poděkování ozbrojeným složkám za jejich obrovské úsilí. Poukázáním na jejich výbornou práci se prezident snažil, aby si jich ostatní Čilané vážili a vnímali je jako hrdiny, kteří se jim snažili pomáhat.

Situace se ale příliš neuklidnila, v průběhu dne probíhaly další manifestace na několika místech Santiaga. Kromě Plaza Italia se lidé sešli ke klidným manifestacím i v Escuela Militar. Tam poklidné demonstrující hlídalo značné množství vojáků z obav o bezpečnost.⁹² Jedná se totiž o školu pro budoucí personál chilské armády. Škola se nachází ve čtvrti Las Condes, kde bydlí spíše střední či vyšší střední třídě a kde se protesty běžně nekonaly. Právě protestů v roce 2019 se účastnilo spousta Čilanů, kteří dříve protestovat nechodili. Zároveň se jednalo o nehegemonní skupinu, ať už z pohledu jejich ekonomické situace, sociálního postavení či ideologické pozice.⁹³

V dalším projevu se prezident Piñera obrátil na spoluobčany a vrátil se k předešlým událostem. Uznal pokojné demonstrace jako legitimní způsob vyjádření nesouhlasu. Tvrdil, že pochopil a sdílel potřeby, bolesti, problémy Čilanů. Snažil se být empatickým a citlivým spoluobčanem, ukázat soucit, a situaci tak deeskalovat. Tato rétorika se změnila, když začal mluvit o násilnostech. Tvrdě odmítal násilí a vandalismus. Opět využíval rétoriku snažící se demonizovat protestující. Popisoval je jako ty, kteří byli schopni zničit veřejný ale i soukromý majetek, kteří nikoho a nic nerespektovali, ani lidské životy. Vykreslil je jako bezcitné barbary toužící konat škodu „milionům a milionům Čilanů.“⁹⁴ Prezident se explicitně vyjadřoval negativně vůči násilným protestujícím a poprvé je charakterizoval jako malou skupinu zločinců. Mohlo jít o jeho snahu Čilany přesvědčit, že to bylo něco nenormálního, protože to dělá jen pár jedinců. Zároveň oba tábory (tedy násilně protestující a pokojně protestující) stavěl do čím dál více protikladů. Už se nejednalo pouze o ty morální, etické aspekty, nově dal do kontrastu kvantitativní aspekt – pár zločinců versus miliony ostatních Čilanů. Takovýto popis a kategorické odsouzení jejich počínání mělo za cíl

⁹² „Escuela Militar y Parque Araucano: Cómo las manifestaciones se vuelven transversales,“ La Tercera, naposledy upraveno 22. října 2019, <https://www.latercera.com/que-pasa/noticia/plaza-nunoa-escuela-militar-parque-araucano-las-manifestaciones-se-vuelven-transversales/872641/#>.

⁹³ „Los primo-manifestantes del “estallido social” en 2019,“ Centro de Estudios de Conflicto y Cohesión Social, otevřeno 20. května 2024, [Carolina Aguilera, Los primo-manifestantes del “estallido social” en 2019. pdf.](#)

⁹⁴ „Presidente Piñera convoca a un Acuerdo Social para buscar soluciones a necesidades y oportunidades para todos los chilenos,“ Prensa Presidencial, naposledy upraveno 21. října 2019, <https://prensa.presidencia.cl/comunicado.aspx?id=103727>.

izolovat je od zbytku společnosti a jejich násilné jednání delegitimizovat.

Prezident dále vysvětloval svoje předchozí jednání, které hodnotil za tvrdé, a prosil o porozumění. Zároveň vysvětloval, že k tomu byl donucen okolnostmi, že tak nečinil dobrovolně. Obhajoval svoje kroky svým postavením jako prezident a jeho povinnostmi chránit veřejný pořádek a bezpečnost občanů.⁹⁵ Můžeme pozorovat zajímavou změnu v pozici, do které se stavěl. V rámci empatické nóty volil slova jako „spoluobčani“ a stavěl se na úroveň ostatních lidí jako občan Chile. Když potřeboval legitimizovat výjimečná opatření, prezentoval se jako autorita, která na to měla právo a která tak jednala ve snaze pomoci zbytku společnosti. Zároveň by šlo jeho vyjádření interpretovat jako snahu distancovat se od svého dosavadního chování a zodpovědnost přenést na okolnosti. Stavět se do pozice, kdy on za opatření nemohl, kdy všechno záleželo pouze na okolnostech.

Dále informoval o rozšíření mimořádných opatření do dalších oblastí. Opět se snažil obhájit toto rozhodnutí na základě nutnosti „chránit životy, klid, bezpečnost a majetek.“⁹⁶ Z jeho vyjádření vyplývalo, že bez použití výjimečného stavu, zákona o bezpečnosti státu by nešlo efektivně čelit vandalům. Ty ale kvalifikoval jako hrstku, což je poněkud paradoxní. To by znamenalo, že tisíce profesionálů si neporadí s pár zločinci a došlo by tak k podkopání jejich schopností, které ale jindy vyzdvihoval.

Prezident projevil odhodlání pracovat dál ve prospěch společnosti a naslouchat jim. Jako příklad uvedl zákon, který pozastavil zdražení jízdného. Podle jeho slov však šlo jen o začátek a čekala je dlouhá cesta. Informoval o schůzkách s nejvyššími státními představiteli a jejich práci na zlepšení penzijního systému, snížení cen zboží, zkvalitnění zdravotní péče atd. Požadavky protestujících vnímal jako legitimní a jejich naplnění jako předpoklad pro deeskalaci protestů. Zároveň připomněl, že problémy se dají řešit skrze jednotu. Žádal o dialog a prosil o kooperaci.⁹⁷ Je vidět prezidentova snaha situaci uklidnit a vést rozumný dialog, který by zabránil dalším škodám.

Celý svůj projev zakončil promlouváním k Bohu a vnesl tak do svého projevu nový prvek.⁹⁸ Snažil se sjednotit společnost odkazem na víru v zemi, kde kolem 70 % Chileců se identifikuje jako katolíci a zhruba 18 % jako evangelíci.⁹⁹

⁹⁵ Ibid.

⁹⁶ Ibid.

⁹⁷ Ibid.

⁹⁸ Ibid.

⁹⁹ „2022 Report on International Religious Freedom: Chile,“ U.S. Department of State, otevřeno 5. června 2024, <https://www.state.gov/reports/2022-report-on-international-religious-freedom/chile/>.

V následujícím proslovu upozornil prezident na vandalismus a násilí v zemi. Hned poté uznal sociální požadavky a sdělil, že za použití „všech nástrojů stanovených ústavou a zákony“ vláda usilovala o ochranu veřejného pořádku, bezpečnosti, svobod a práv všech Čilanů. Služby ozbrojených sil zhodnotil jako „cenné a obětavé“, jejich práci jako „velmi těžkou a náročnou“.¹⁰⁰ Snažil se přesvědčit Čilany o tvrdé práci, díky které mělo docházelo k pokrokům a situace se měla začít normalizovat. Jeho pozitivní hodnocení ozbrojených sil a Carabineros mělo přispět k jejich dobré reputaci ve společnosti.

Prezident pokračoval a řekl: „Chci však, aby všichni jejich velitelé a příslušníci věděli, že jejich práce je životně důležitá pro ochranu demokracie a zajištění svobod, lidských práv, bezpečnosti a majetku všech Čilanů, zejména těch nejchudších a střední třídy, kteří v posledních dnech nejvíce trpěli brutálním násilím, ničením a zločinností.“¹⁰¹ To bylo však již v situaci, kdy byly předány stížnosti Národním institutem pro lidská práva (Instituto Nacional de Derechos Humanos) na příslušníky ozbrojených sil a Carabineros za porušování lidských práv, užívání nepřiměřené síly a prostředků.¹⁰²

Prezident v projevu pokračoval snahou vytvořit pouto se společností a stavěl se do pozice, kdy i on by si přál ukončit výjimečný stav a zákaz vycházení. Podle něho to ale zatím nebylo možné. „[...] jako prezident mám povinnost zrušit výjimečný stav, až si budu jistý, že veřejný pořádek, veřejná bezpečnost a majetek, veřejný i soukromý, jsou řádně chráněny.“¹⁰³ Snažil se obyvatele přesvědčit, že si přál to stejné co oni, ale že mu to nebylo okolnostmi umožněno. Nadále se odkazoval na potřebu chránit veřejný pořádek, bezpečnost a majetek za využití výjimečného stavu. Tímto úvodem se snažil vystupovat jako empatický prezident, který zároveň obhajoval využití mimořádných opatření.

Pokračoval pokáním a se omluvil za to, že on ani vláda nebyli schopni plně si uvědomit potřeby a požadavky občanů. Svoje předešlá pochybení interpretoval jako nové příležitosti a snažil se tak o nový začátek. Informoval o svých předešlých setkáních, která měla pomoci s rychlým řešením problémů. Zároveň představil novou **sociální agendu** a její hlavní body pro další diskuzi. Mezi ně patřily důchody, zdravotní péče, výše příjmů, sazby za elektřinu, daně, vytvoření úřadu ombudsmana, větší rovnost mezi obcemi, problematika

¹⁰⁰ „Presidente Piñera anuncia Agenda Social con mayores pensiones, aumento del ingreso mínimo, freno al costo de la electricidad, beneficios en salud, nuevos impuestos para altas rentas y defensoría para víctimas de delitos,“ Prensa Presidencial, naposledy upraveno 23. října 2019, <https://prensa.presidencia.cl/comunicado.aspx?id=123766>.

¹⁰¹ Ibid.

¹⁰² Centro de derechos humanos, „Informe anual.“

¹⁰³ Prensa Presidencial, „Presidente Piñera anuncia Agenda Social.“

Kongresu, plán obnovy škod a další nové projekty.¹⁰⁴ Snažil se vystupovat jako schopný, silný vůdce s autoritou a závazkem jednat. Kromě obecných slibů učinil konkrétní kroky, které byly reakcí na požadavky společnosti. Je to jasná snaha vyhovět Chilánům a deeskalovat celou situaci. Pokusil se obyvatele uklidnit a přesvědčit je o jeho snaze zlepšit životy těch nejzranitelnějších. Vyzval všechny Chilany k jednotě, díky které měly problémy překonat a posunout se jako stát vpřed. Připomněl, co už všechno Chilané dokázali. Snažil se společnost povzbudit. Přesvědčit je o tom, že to všichni jako celek zvládnou a že se z krize vyklube příležitost a naděje na nový lepší život. Celý projev ukončil prosbou k Bohu.¹⁰⁵ Poslední část by se proto dala interpretovat jako poselství o naději.

V dalším projevu z 24. října prezident připomněl, co znamenala nová sociální agenda a jak by Chilánům měla pomoci. Přiznal, že ani tento projekt nedokáže vyřešit veškeré problémy, ale že to byla snaha Chilánům ulevit od jejich problémů.¹⁰⁶ Stejně tak jako v předchozích projevech vidíme použití smířlivého jazyka a snahu prezentovat se jako autorita naslouchající potřebám lidu.

Prezident dále nezapomněl zmínit, jak náročné pro stát bude agendu zrealizovat a jaké „oběti a úsilí“ bude vláda muset vykonat. Oznamoval, že to budou ochotni podstoupit, protože věří, že to stojí za to.¹⁰⁷ Užití zmíněných výrazů se pokusil společnost přesvědčit, že dělal velké ústupky a ze všech sil se jim snažil vyhovět. Informoval o návrhu zákona o stabilizaci cen elektřiny. Poděkoval poslancům a energetickým společnostem za jejich úsilí a ochotu. Informoval o dalších krocích, které měl v plánu, mezi kterými byl podpis návrhu zákona o zvýšení důchodů.¹⁰⁸ Snažil se tak demonstrovat vládní tvrdou práci a prezentovat se jako empatický prezident naslouchající občanům. Získat přízeň lidu se pokusil i ministr hospodářství, který se omluvil za svá předchozí slova ohledně možnosti vstávat dřív, aby využili nízké ceny jízdného.¹⁰⁹

Piñera dál ve svém projevu vyjádřil svůj vděk za odvedenou práci a nasazení ozbrojeným a pořádkovým silám, hasičům a statisícům občanům, „kteří spolupracují a chtějí

¹⁰⁴ Ibid.

¹⁰⁵ Ibid.

¹⁰⁶ „Presidente Piñera firma el Proyecto de Ley de Estabilización de Tarifas Eléctricas, que permitirá anular las recientes alzas en el precio de la electricidad,“ Prensa Presidencial, naposledy upraveno 24. října 2019, <https://prensa.presidencia.cl/discurso.aspx?id=133807>.

¹⁰⁷ Ibid.

¹⁰⁸ Ibid.

¹⁰⁹ „Ministro Fontaine pide perdón por frase sobre levantarse más temprano ante alza del Metro,“ YouTube, Meganoticias, naposledy upraveno 24. října 2019, <https://www.youtube.com/watch?v=VsvSI3seiBM>.

obnovit veřejný pořádek, podpořit a posílit veřejnou bezpečnost, a tím přispět k posílení demokracie a klidu v naší společnosti“. Díky jejich úsilí podle něho došlo ke zlepšení celé situace, a proto pracuje na plánu normalizace.¹¹⁰ Opět lze o snahu legitimizovat povolání ozbrojených sil a práci Carabineros díky odkazu na jejich výbornou práci. To vše ale v situaci, kdy na ně byly podány stížnosti a generální ředitel Carabineros Mario Rozas připustil, že existuje devět případů, kdy policisté zneužili svého postavení.¹¹¹

Prezident seznámil Chilany s úmyslem omezovat restriktce a následně je i zrušit. Ujasnil, že musí postupovat ale obezřetně a zodpovědně, tak aby nedošlo k podcenění situace a ohrožení jejich bezpečnosti. Vyzval všechny „své krajany ke spolupráci na tomto ušlechtilém tažení za obnovení míru, za obnovení pořádku, za obnovení veřejné bezpečnosti.“¹¹²

Prezident začal svůj projev následujícího dne tím, že zdůraznil, jak je důležité naslouchat lidem. „Naslouchali jsme s pokorou, pozorností a oddaností hlasu, mocnému hlasu lidu a jeho oprávněným požadavkům na naléhavé řešení problémů, o nichž všichni víme, že se táhnou už mnoho a mnoho desetiletí.“¹¹³ V úvodu se snažil prezentovat jako pozorný prezident, kterému záleželo na problémech občanů.

Znovu připomněl novou sociální agendu, kterou označil za náročnou, čímž se snažil deklarovat vládní ústupky a snahu vyhovět Chilanům. Oznámil nový návrh zákona a přiznal potřebu navýšit výdaje. Zároveň upozornil na jeho výjimečnost, kdy stát bude poprvé přispívat z veřejných zdrojů na důchodové spoření. Přiznal, že střední třídy a ženy byly v systému velice opomíjeny. Souhlasil, že bylo zapotřebí vykonat víc, to ale podmiňoval jednotou národa.¹¹⁴ Tím se snažil donutit lidi spolupracovat.

Kritizoval Kongres, kterému vytýkal nečinnost v rámci schvalování nových zákonů. Žádal ho proto v proslovu o urychlení procesu schvalování a aby „místo dlouhých hádek a sporů schválili tyto projekty s naléhavostí, kterou chilský lid požaduje.“¹¹⁵ To lze interpretovat jako snahu, aby byl společností vnímán jako spojenec, aby se jim zalíbil.

¹¹⁰ Ibid.

¹¹¹ „General Rozas reconoce sumarios por abuso policial y afirma: "No estamos entrenados para hacer daño",“ t13, naposledy upraveno 24. října 2019, <https://www.t13.cl/noticia/nacional/general-rozas-reconoce-sumarios-abuso-policial-y-dice-no-estamos-entrenados-hacer-dano>.

¹¹² Ibid.

¹¹³ „Presidente Piñera firma proyecto de ley para aumentar las pensiones,“ Prensa Presidencial, naposledy upraveno 25. října 2019, <https://prensa.presidencia.cl/discurso.aspx?id=133835>.

¹¹⁴ Ibid.

¹¹⁵ Ibid.

Opět se snažil delegitimizovat činy násilně protestujících. Podle prezidentových slov: „Nemají Boha ani zákon, nemají úctu k ničemu a k nikomu.“ Zmínil jejich „gigantické škody“ a „totální a masivní destrukci“. Hovořil o jejich „zlobě a plánovitosti“, kterou popisoval jako bezprecedentní.¹¹⁶ Užití těchto výrazů mělo dále umocnit jejich negativní vnímání ve společnosti.

Prezident dále přesnil, že opatření nebyla proti „skromným lidem, nebo mírumilovným lidem, nebo lidem, kteří chtějí protestovat nebo demonstrovat,“ ale proti zmíněným zločincům, kterým kladl za vinu, že zbytek společnosti nemohl žít „v demokracii, míru a svobodě“ a že to byli právě oni, kdo se snažil „zničit životy ostatních“.¹¹⁷ Jejich vandalismus prezentující jako úmyslnou snahu zničit ostatním životy měl vzbudit vůči nim vlnu nevole a strach u zbytku společnosti, který by vedl k jejich odmítnutí, což by v důsledku legitimizovalo vládní opatření.

Prezident naprosto zřejmě odsoudil násilí, a naopak legitimizoval nenásilné protestující, jejich právo se vyjádřit, které chápal jako prvek demokracie a jako jejich právo. Dodal, že to bude vždy respektovat.¹¹⁸ Použil velice negativní označení pro protestující způsobující škody na majetku, a naopak velice smířlivý tón k těm ostatním. Tím chtěl přesvědčit občany o jeho empatii s nenásilnými protestujícími a vytvořit mezi nimi bližší pouto.

Ve svém projevu pokračoval tvrzením, že zrušení výjimečného stavu je podmíněno zaručením veřejného pořádku a bezpečností občanů. Jako samozřejmost zmínil i dodržování lidských práv.¹¹⁹ Znovu se snažil obhajovat výjimečný stav na základě nutnosti a potřeby. Implicitně tak tvrdil, že bez výjimečného stavu nebude možné dosáhnout bezpečnosti a zaručit veřejný pořádek. Kromě toho zmínil lidská práva, která ale byla porušována. Tuto skutečnost nijak nekomentoval a zcela ji ignoroval.

Obhajoval použití jakýchkoliv nástrojů ozbrojenými silami ve snaze bránit se násilností, za předpokladu, že jim je demokracie umožňovala. Principy jako je svoboda a demokracie se snažil znehodnocovat problematiku násilí, které využívaly ozbrojené a pořádkové složky. K tomuto účelu užíval i narativu o heroických výkonech těchto složek a jejich úsilí, které mělo zaručit zmiňovaný pořádek, bezpečnost, mír, klid, svobodu. Opět vyzval k jednotě všech Chilanů, ale například i médií s cílem spolupracovat na obnovení

¹¹⁶ Ibid.

¹¹⁷ Ibid.

¹¹⁸ Ibid.

¹¹⁹ Ibid.

míru. Požádal také své spoluobčany, aby se o sebe a o své blízké starali, a pečovali o „naši“ zemi.¹²⁰

I přes jeho snahu situaci uklidnit se právě 25. října uskutečnily v Chile největší protesty od návratu k demokracii. Podle vládních údajů, které citovala chilská média, se na náměstí Plaza Italia v centru Santiaga de Chile sešlo více než 1,2 milionu lidí. Další protesty probíhaly i mimo hlavní město v Copiapó, Viña del Mar, Curicó, Rancagua, Concepción, Los Ángeles, Temuco a Osorno. Mezi hlavními požadavky bylo stažení ozbrojených složek z ulic či vypracování nové ústavy.¹²¹

V návaznosti na vývoj situace podepsal prezident Sebastián Piñera dekret o zrušení výjimečného stavu a zákazu vycházení v celé zemi, který nabyl platnosti v pondělí 28. října v 00:00. Podle prezidentových slov tak činil ve snaze navrátit se k normálnímu fungování.¹²²

Ani tato skutečnost ale nic nezměnila na plánu United Social uspořádat v neděli 27. října v parku O'Higgins demonstrace s názvem „Za právo žít v míru“ („El derecho de vivir en paz“), která symbolicky nesla jméno písni Víctora Jara, chilského hudebníka, který byl zavražděn po vojenském převratu. V parku vystoupila řada umělců, mezi nimi i Los Prisioneros, jejichž píseň „El baile de los que sobran“ zpívaly tisíce lidí předchozího dne na demonstraci. Jednalo se o populární skladbu 80. let, která kritizovala tehdejší poměry.¹²³ Na pobřeží ve Viña del Mar se konal pochod směrem ke kongresu ve Valparaísu. Demonstrací se zúčastnily tisíce lidí a jednalo se o možná největší demonstraci v této oblasti.¹²⁴

V úvodu posledního ze zkoumaných projevů oslovil prezident spoluobčany a ministry. Vzpomínal na uplynulé dny, které hodnotil jako velice těžké a smutné. Hovořil o bolesti i naději, o poznání toho nejlepšího i nejhoršího z lidské povahy. Zmínil „brutální vlnu násilí, zla a ničení“ věcí, na „na jejichž vybudování jsme tak tvrdě pracovali“. Mluvil nejen

¹²⁰ Ibid.

¹²¹ „Plaza Italia reúne 1,2 millones de personas y se convierte en la mayor marcha en 30 años,“ Biobio Chile, naposledy upraveno 25. října 2019, <https://www.biobiochile.cl/noticias/nacional/region-metropolitana/2019/10/25/comienzan-a-concentrarse-manifestantes-en-plaza-italia-para-la-marcha-mas-grande-de-chile.shtml>.

¹²² „Presidente Piñera firma decreto para levantar Estado de Emergencia en todo el país,“ Ministerio del Interior y Seguridad Pública, naposledy upraveno 28. října 2019, <https://www.interior.gob.cl/noticias/2019/10/28/presidente-pinera-firma-decreto-para-levantar-estado-de-emergencia-en-todo-el-pais/>.

¹²³ „Masiva convocatoria a concierto "Por el derecho a Vivir en Paz" en Parque O'Higgins,“ t13, naposledy upraveno 27. října 2019, <https://www.t13.cl/noticia/nacional/masiva-convocatoria-concierto-derecho-vivir-paz-a-bbc-mundo>, „Protestas en Chile.“

¹²⁴ „Manifestantes se dirigen al Congreso en multitudinaria marcha en Valparaíso,“ La Tercera, naposledy upraveno 27. října 2019, <https://www.latercera.com/nacional/noticia/manifestantes-se-dirigen-al-congreso-multitudinaria-marcha-valparaiso/880012/#>.

o materiálních ztrátách, ale i těch na „duši naší země“. Zmínil ztráty na životech a vyjádřil svou soustrast a solidaritu.¹²⁵ Úvod byl proto velice emotivní, plný patosu, čímž se snažil vyvolat u posluchačů, kterými jsou všichni Chilané, empatii a solidaritu.

Ve svém projevu dále odsoudil násilí, které nemá mít v civilizované společnosti prostor a potřebu potrestat „protivníky“ „při plném respektování lidských práv“. Právě ochranu lidských práv uvedl jako důvod pro modernizaci a posilování chilských institucí, zpravodajského systému a systému veřejné bezpečnosti. Místo toho, aby pokračoval v kritické reflexi, poděkoval Carabineros, policii a ozbrojeným silám za „obětavou a náročnou práci“, kterou vykonaly pro ochranu veřejného pořádku, bezpečnosti, jejich svobod a práv během výjimečného stavu.¹²⁶ Pouze v rámci předchozího souvětí prezident zmínil, že právě tím dnem byl nouzový stav zrušen. Přesto, že byla tato skutečnost dříve ohlášena prostřednictvím dekretu, je velice zajímavé, že to více nerozebral, neuvedl ani důvody, proč se tak rozhodl. Vypadalo to, jako by se snažil komentování této skutečnosti vyhnout, nijak se k tomu nevyjádřit.

Prezident v projevu dále pokračoval tvrzením, že vláda společně s ozbrojenými a pořádkovými silami byli odhodláni dodržovat lidská práva a pokud někdy pochybili, že to vyšetří prokuratura a soud. Poukazoval na poskytnutí prostředků Národnímu institutu pro lidská práva a požadavek, aby do Chile byla vyslána mise OSN pro lidská práva a mise organizace Human Rights Watch. Podle jeho slov tak učinil, aby byla zajištěna ochrana a transparentnost, protože neměl co skrývat.¹²⁷ Je znát, že otázka lidských práv tou dobou byla ve společnosti diskutována, proto se k ní prezident vrátil a obhajoval svoje kroky. U společnosti se prezident snažil vybudovat důvěryhodnost tím, že uznal závažnost situace, představil závazek vlády dodržovat lidská práva a podpořit větší transparentnost. Jeho slova o obětavé práci těchto složek však mohla vést k jeho diskreditaci v očích Chilanů, kteří na porušování lidských práv těmito složkami upozorňovali. Místo jejich chválení by nejspíš upřednostnili kritickou reflexi nad jejím počínáním.

Legitimizoval požadavky na spravedlivější a jednotnější zemi s větší důstojností a rovností. Řešení prezident spatřoval v růstu ekonomiky, která podle něho dokáže řešit dané problémy. Lepší ekonomika podle něj znamenala lepší pracovní místa, platy a důchody,

¹²⁵ „Presidente Piñera nombra nuevos ministros,“ Prensa Presidencial, naposledy upraveno 28.října 2019, <https://prensa.presidencia.cl/discurso.aspx?id=133961>.

¹²⁶ Ibid.

¹²⁷ Ibid.

možnost mít sociální systém, který by zaručoval důstojnost.¹²⁸ Podíváme-li se ale na předchozí data, je z nich naprosto jasné, že i přes růst chilské ekonomiky, nůžky socio-ekonomické nerovnosti se dále rozevíraly.

Piñera dále připomněl sociální program, který hodnotil jako velice náročný kvůli výši peněz, které budou potřeba sehnat a úsilí, které mu budou muset věnovat. Představil jednotlivé body programu a uznal, že to nevyřeší všechny problémy, ale že to byl začátek cesty a odraz pevné vůle jeho vlády k narovnání sociální nespravedlnosti.¹²⁹ Snažil se tak reagovat na požadavky lidu a vnést do diskurzu racionální složku představením konkrétních kroků, které měly vést k deeskalaci situace.

Zároveň uznal potřebu změnit vládu v reakci na změny ve společnosti a sociální požadavky. Představil výčet nových ministrů a jejich předchozí funkce.¹³⁰ Zajímavý byl především věkový průměr, který byl 42 let. Prezident poděkoval dosluhujícím ministrům a vyzdvihl jejich schopnosti, zásluhy, obětavost, velkorysost či „silnou oddanost chilskému lidu“.¹³¹ Přistoupil na výměnu funkcionářů, ale jeho vyjádřením to vypadalo, jako by to dělal nerad, protože je považoval za velice schopné.

Uplynulé dny měly být podle prezidenta poučením pro všechny. Předěšlý vandalismus nově nepovažoval za snahu protestujících všechno zničit, ale jako úsilí vybudovat novou, lepší a spravedlivější společnost. K dosažení toho cíle byla podle něho potřeba „naslouchat s velkou pokorou, pozorností a naléhavostí silnému a hlubokému poselství lidu.“¹³² Jeho řeč byla čím dál smířlivější. Nově navíc k dialogu nezval pouze politiky či experty, ale usiloval o dialog „vycházející ze společnosti, z komunit, široký, svobodný a uctivý dialog mezi všemi Chilany, dialog, který zasáhne všechny obce a kouty naší země a do kterého může každý přispět, kterého se může každý zúčastnit, abychom budovali pro nás, pro naše děti, pro naše vnuky a pro ty, kteří přijdou, které ještě neznáme, ale máme závazek zanechat jim lepší zemi.“¹³³

Vyzval k ukončení násilností a k jednotě ve společnosti. Prosil Chilany o spolupráci. Sám je přesvědčoval, že vyvine (společně s ministry a naprostou většinou společnosti) maximální úsilí k zaručení lepší budoucnosti. Prosil Boha o pomoc k dosažení daného cíle. Proslov zakončil apelem, aby Chilané pečovali jak o sebe, tak o své rodiny, demokracii a

¹²⁸ Ibid.

¹²⁹ Ibid.

¹³⁰ Ibid.

¹³¹ Ibid.

¹³² Ibid.

¹³³ Ibid.

„naši krásnou zemi“.¹³⁴ Zakončení tak bylo snahou o optimistické vnímání budoucnosti, úsilím vzbudit kolektivní odhodlání na lepší budoucnosti pracovat.

4.2 Interpretace projevů, hledání diskurzu

Díky předchozím interpretacím prezidentových projevů a jejich podrobným analýzám se pokusím v této části nastínit vývoj jeho rétoriky. Zaměřím se na konkrétní témata v průběhu zkoumaného časového úseku. Představím společné body všech těchto projevů a zároveň se pokusím najít i ty, ve kterých se prezidentovy projevy lišily.

Z prvního projevu je zřejmé, že se prezident snažil reagovat na krizovou situaci. Chtěl ospravedlnit mimořádná opatření pomocí narativu o nutnosti, ohrožení, potřebě chránit veřejný pořádek a bezpečnost. Odkazoval při tom na ústavu a zákony. Ostře kritizoval protestující a vykresloval je jako zločince. Poukazováním na násilí a vandalismus se snažil delegitimizovat protesty. Kromě toho apeloval na potřebu spolupráce k překonání vlny nepokojů a na vlastenecké cítění. Snažil se vystupovat jako empatický prezident, který chápal problémy Čilanů a chtěl jim pomoci. Neuvedl ale konkrétní kroky, jak toho chtěl dosáhnout a v této době ještě obhajoval zdražení cen jízdného. Snažil se utvořit normu, podle které bylo normální neprotestovat. Chtěl tak odradit další Čilany, aby se k protestům přidali. Již v prvním proslovu poděkoval Carabineros a hasičům za jejich obětavost ve snaze chránit veřejný pořádek, bezpečnost a právní stát.

Jeho druhý projev bychom mohli charakterizovat jako smířlivější. Prezident poprvé uznal, že všichni občané měli právo pokojně demonstrovat. Dokonce prohlásil, že pochopil, že k protestům měli dobré důvody. Nadále ale odsuzoval násilně protestující a poukazoval na ničení veřejných služeb. Poprvé tak došlo k rozlišení mezi pokojně protestujícími, jejichž činnost legitimizoval, a těmi násilně protestujícími, které dále vykresloval jako zločince. Nově rozdělil společnost na neprotestující a pokojně protestující, které souhrnně nazval spoluobčany, a protestující, kteří užívali násilí, a ty označoval za zločince. Jednalo se o důležitý posun v jeho narativu, který lze chápat jako snahu uklidnit situaci. K tomu používal i snahu vystupovat jako empatický prezident, kterému záleželo na problémech Čilanů. Upozornil proto i na obrovskou nerovnost v Chile, která měla dlouholetou tradici. Nově zrušil zvýšení cen jízdného a hovořil o snaze vyhovět požadavkům obyvatelstva, které ale podmiňoval jednotou. Snažil se vzbudit pocit sounáležitosti užíváním pečlivě vybraných

¹³⁴ Ibid.

výrazů. Vandalismus a škody na majetku společně s potřebou chránit veřejný pořádek, bezpečnost, klid, svobodu a mír nadále používal k obhajobě povolání ozbrojených sil. V tomto směru jeho projev zůstal stejný.

V dalším projevu se prezident snažil vytvořit pocit naléhavosti a strachu ve snaze ospravedlnit přijetí výjimečných opatření. V projevu využíval slov jako válka, boj, mocný nepřítel a celou situaci zdramatizoval. Zároveň usiloval o sjednocení poklidných občanů proti společnému nepříteli, kterými v jeho očích byli násilně protestující Chilané. Usiloval taktéž o posílení svojí autority a postavení ozbrojených a pořádkových sil, jejichž práce byla společností silně kritizována. On ale jejich práci nadále chválil a snažil se jí tak legitimizovat. Kromě toho se stále pokoušel vzbudit dojem empatického prezidenta, kterému záleželo na problémech svých spoluobčanů, jejichž obavy uznal za oprávněné. Represi, kterou používal k potlačení protestů, se snažil vyvážit legitimizací sociálních problémů. Oproti předchozím projevům prezident vyeskaloval situaci užíváním pojmů spojených s válkou. Násilně protestující dál stavil do ostrého kontrastu se zbytkem společnosti a za jejich činnost je kritizoval.

V této rétorice pokračoval prezident i následující den, kdy uznal pokojné demonstrace a tvrdil, že problémy a bolest Chilánů sdílel ve snaze dění v ulicích Chile uklidnit. Nadále však ostře vystupoval proti násilně protestujícím, které ale nově charakterizoval jako malou skupinu jedinců. Chtěl je tak nejspíš izolovat a vytvořit narativ, podle kterého je normální násilně neprotestovat. Došlo tak ale k situaci, kdy tímto vyjádřením implicitně naznačil, že tisíce ozbrojených a pořádkových sil si nebyly schopny poradit s pár násilníky. Prezident ve svém vyjádření prosil o porozumění a obhajoval své kroky svojí pozicí prezidenta a povinností chránit bezpečí obyvatel. Uklidnit protestující se pokusil uznáním jejich požadavků, vyzváním k jednotě, dialogu a spolupráci. Poprvé ve svém projevu zmínil autoritu boží. Nejspíš právě ve snaze sjednotit lid. Celý projev bychom mohli interpretovat jako snahu ospravedlnit bezpečnostní opatření stejně jako v předchozích vyjádřeních společně se snahou situaci deeskalovat uznáním požadavků protestujících. I nadále prezident legitimizovat výjimečná opatření skrze démonizaci násilně protestujících.

Prezident se i v dalším projevu snažil obhajovat ozbrojené a pořádkové složky. I nadále poukazoval na jejich tvrdou a obětavou práci, díky které podle jeho slov docházelo ke zlepšení situace. V projevu přiznal svoje předešlé chyby a předložil konkrétní návrhy, které měly vyhovět protestujícím a deeskalovat celou situaci. Svoje pochybení interpretoval jako nové příležitosti do budoucna. Prezident se pokusil obnovit důvěru a jednotu ve

společnosti, které chápal jako podmínku pro překonání problémů. Vidíme, že prezident byl čím dál tím otevřenější požadavkům protestujících, které z počátku vůbec nepřijímal. Zároveň byl alespoň ve svých vyjádřeních čím dál tím víc sebekritický.

I jeho následný projev byl pečlivě sestaven, aby zvýšil důvěru a podporu obyvatelstva za použití inkluzivního a empatického jazyka. Nadále vyzdvihoval úsilí a odvedenou práci vlády a dalších státních i nestátních složek. Představil konkrétní řešení v reakci na požadavky společnosti tak, aby uklidnil situaci. Připomněl sociální agendu a přiblížil, jak by měla lidem pomoci. Oznamil stabilizaci cen elektřiny a poděkoval za vynaložené úsilí. Díky tomu se snažil lidi přesvědčit, že dělal velké ústupky a chtěl vyhovět požadavkům protestujících. Poprvé lidi seznámil s plánem omezovat restriktce.

Ani jeho další vystoupení se od toho předchozího příliš nelišilo. Opět se snažil budit dojem starostlivého prezidenta, kterému záleželo na dobru jeho krajanů. Zmínil proto důležitost naslouchat lidem či dlouhodobé opomíjení žen a střední třídy. Souhlasil, že byla potřeba pro ně udělat víc. Znovu argumentoval, že pro zrušení výjimečného stavu bylo nutné zajistit bezpečnost pro obyvatele a veřejný pořádek. Zmínil potřebu dodržovat lidská práva. Odsoudil násilí, které zároveň používal k obhajobě práce ozbrojených a pořádkových sil. Poprvé negativně zhodnotil práci Kongresu, kterou do té doby vždy obhajoval. Mohlo jít o snahu prezentovat se dobře v očích obyvatel. Opět nezapomněl vyzvat k jednotě.

V posledním ze zkoumaných proslovů vzpomínal na uplynulé dny, které byly doprovázeny násilím a materiálními ztrátami. Tyto aspekty odsoudil a hovořil o potřebě potrestat viníky. Důležitá byla jeho poznámka o nutnosti dodržovat při tom lidská práva. Hned potom ale poděkoval Carabineros a ozbrojeným silám za jejich práci, ačkoliv právě oni byli obviňováni z porušování lidských práv. Snažil se získat od lidí důvěru a zvýšit transparentnost v otázce dodržování lidských práv. Informoval proto o misích, které se touto problematikou měly zabývat. Vyzval ke konci násilí, které ale poprvé za celou dobu nedal do souvislosti s nutností mít výjimečný stav. To lze vnímat jako velkou změnu s předchozími vyjádřeními, ve kterých se snažil budovat narativ potřeby výjimečných opatření, aby došlo k zajištění klidu, bezpečnosti a veřejného pořádku. Celý jeho projev by se dal charakterizovat jako smířlivý, snažící se vzbudit naději, podpořit spolupráci a hledat cestu k lepší budoucnosti. Škody způsobené protestujícími poprvé nedával do souvislosti s vandalismem, ale prezentoval to jako snahu vybudovat lepší a spravedlivější společnosti. To je v naprostém rozporu se všemi ostatními proslovy. Lze předpokládat, že se snažil působit jako empatický prezident, jako přítel, který nově nekladal podmínky k vyhovění požadavkům

společnosti. Možná to byla i určitá rezignace na svoje dosavadní snažení represivně donutit obyvatele k ukončení protestů, které ale dále pokračovaly. Nadále v projevu kombinoval emocionální a racionální části. Snažil se především o posílení legitimacy vlády, uznání sociálních požadavků a celkově přispět k deeskalaci krize. Zdůrazňoval nutnost jednoty a spolupráce občanů ve snaze obnovit předešlý pořádek a vrátit se k normálnímu životu před protesty.

V Piñerových projevech je proto vidět určitý posun. Na počátku prezident hovořil o všech protestujících negativně a snažil se jejich aktivity delegitimizovat. Následně začal rozlišovat mezi pokojně protestujícími a násilně protestujícími. Od této chvíle mluvil velice smířlivě k neprotestujícím a pokojně protestujícím. Zatímco k násilně protestujícím vystupoval pořád nepřátelsky a kriticky. Ve třetím projevu došlo k vyvrcholení, kdy je označil za válečné nepřátele. K využití takovýchto extrémních pojmů již znovu nedošlo a prezident se vrátil k předchozí rétorice, kdy je označoval za zločince. Co se týče požadavků, ty prezident zprvu nechápal. Na počátku obhajoval jeho dosavadní postup i zvýšení cen jízdného, na které si protestující stěžovali. S průběhem času se to změnilo, prezident začal požadavky přijímat poté i obhajovat. Tvrdil, že k tomu protestující měli dobré důvody. Uznal, že určité problémy měly v Chile dlouholetou tradici a že byla potřeba to změnit. S průběhem času byl k sobě a k vládě čím dál tím víc kritický a snažil se vyjadřovat tak, aby celou situaci deeskaloval. Vždy ale obhajoval kroky ozbrojených a pořádkových složek. Snažil se vzbudit dojem jejich potřeby k zaručení bezpečnosti a veřejného pořádku, a tím jejich povolání legitimizovat. Toho chtěl dosáhnout i vyzdvihováním jejich obětavé a náročné práce. Jediný náznak změny můžeme vidět v posledních dvou projevech, kdy zmínil potřebu vždy pracovat v rámci pravidel a dbát na dodržování lidských práv. V rámci zkoumaného časového úseku prezident nikdy porušování lidských práv ozbrojenými a pořádkovými složkami nepřiznal. Zajímavou změnu v jeho rétorice můžeme vnímat ve spojitosti se škodami na majetku, které v průběhu celých protestů vznikaly. Prvně na ně poukazyval ve snaze delegitimizovat protesty a hovořil o gigantických škodách. V posledním analyzovaném projevu prezident nově předešlý vandalismus prezentoval jako snahu vybudovat novou, lepší a spravedlivější společnost.

Díky této analýze jednotlivých projevů a jejich následném srovnání můžeme konstatovat, že prezident v průběhu celého zkoumaného období využíval stále stejnou rétoriku směrem k ozbrojeným a pořádkovým složkám, které vychvaloval a kterým děkoval za těžkou práci. Zároveň se snažil být ve svých projevech empatickým vůči potřebám

obyvatel, ačkoliv ne vždy se mu to dařilo. Kromě toho ale můžeme sledovat značné množství změn v prezidentově diskurzu. Ty jsem se snažila v této kapitole představit. Jednalo se především o vnímání protestujících, jejich požadavcích a důsledcích jejich činů.

4.3 Kvantitativní analýza dat

Ke kvantitativní analýze dat jsem využila softwaru MAXQDA, který zanalyzoval Piňerovy projevy z oficiálních prezidentských stránek Prensa presidencial v období od 19. do 28. října 2019, tedy v období nouzového stavu. Pozornost byla věnována na nejvíce užívanou kombinaci slov, abychom se vyhnuly předložkám, spojkám a dalším pro analýzu nerelevantním slovům. Součástí analýzy nebyly ani prozodické aspekty (přízvuk, pauzy, intonace atd.), protože data byla čerpána z přepsaných proslovů. V následující tabulce je seznam 16. nejvíce užívaných kombinací slov.¹³⁵

Tabulka 1: Kombinace slov

Pořadí	Kombinace slov	Frekvence
1.	Veřejný pořádek	19
2.	Sociální agenda	16
3.	Veřejná bezpečnost	13
4.	Z metra	11
5.	Ozbrojené složky	11
6.	Poslední dny	10
7.	Střední třída	9
8.	Lidská práva	9
9.	Veřejná doprava	9
10.	Senioři	8
11.	Dobrá vůle	8
12.	Chilské rodiny	7
13.	Velmi dobré	7
14.	Především	7
15.	Vážení krajané	6
16.	Havarijní pojištění	6

Zdroj: Autorka

¹³⁵ Je jich šestnáct, protože poslední dvě kombinace slov se shodně objevily šestkrát v analyzovaných projevech.

Z tabulky je zřejmé, že prezident nejvíce používal kombinaci slov spojených s veřejným pořádkem a bezpečností. V souvislosti s předchozí analýzou jednotlivých projevů se potvrzuje, že prezident protesty rámcoval jako bezpečnostní problém a snažil se tak učinit sekuritizační krok. V prvních pěti nejčastějších výrazech figurují i ozbrojené složky. Ty Piñera povolal, aby hlídaly již zmíněný veřejný pořádek a zaručovaly bezpečnost. Jejich časté zmiňování souviselo s prezidentovou snahou toto mimořádné opatření před publikem legitimizovat odkazováním na jejich náročnou práci a zásluhy. Kromě toho z tabulky vyplývá, že se často obracel na své krajany, chilské rodiny a lidi dobré vůle. To značilo jeho snahu vzbudit důvěru u zbytku společnosti. Podpora obyvatel by mu pomohla obhájit výjimečná opatření. Sociální agenda byla jeho snahou vypořádat se s požadavky protestujících. Jak jsme mohli vidět v předchozí pasáži, od té doby, co jí představil veřejnosti se na ní v následujících projevech odkazoval a neustále ji připomínal. Zmínka o lidských právech byla pouze ve 3 dokumentech, za to ale poměrně často. Prvně o potřebě dodržovat lidská práva Piñera hovořil 25. října. Předtím zmínil lidská práva, když odůvodňoval povolání ozbrojených sil. Podle něho právě jejich hlídkování v ulicích mělo přispět k ochraně lidských práv před násilně protestujícími, kteří je měli ohrožovat. Odkazování na metro a obecně veřejnou dopravu je logické. Kvůli zvýšení cen hromadné dopravy protesty vypukly, zároveň právě v ní se uskutečnily první demonstrace a byly i místem, kde docházelo k častému výtržnictví.

4.4 Sekuritizace protestů

Cílem této práce je vysvětlit, jakým způsobem se prezident Piñera pokusil sociální protesty v Chile v roce 2019 sekuritizovat, a zanalyzovat, zda k sekuritizaci došlo. Tato část se proto zaměří na aplikaci teorie sekuritizace na získané poznatky z analytické části.

V rámci teoretické části práce jsem představila, co pojem sekuritizace znamená a jaký jev popisuje. Zaměřila jsem se na kritéria, která podle autorů kodaňské školy určují, zda se jedná o úspěšnou sekuritizaci či nikoliv. Mezi těmi hlavními je intersubjektivní konstrukce existenční hrozby, která je dostatečně závažná na to, aby měla zásadní politické dopady.¹³⁶ Jinými slovy, aktér sekuritizace musí přesvědčit publikum, aby tolerovalo porušení běžných pravidel odvoláváním se na naléhavost existenční hrozby. Aby k úspěšné sekuritizaci došlo, sekuritizační aktér by měl věnovat pozornost lingvisticko-gramatickému

¹³⁶ Buzan, Wæver, de Wilde, *Security*, 25.

aspektu a tomu kontextuálnímu a sociálnímu. To znamená, že by to měl být někdo, kdo má ve společnosti určité postavení, moc, autoritu a kdo pochopí potřeby audience.¹³⁷ Když audience diskurz aktéra sekuritizace přijme a daný problém bude vnímat jako existenční hrozbu kvůli které legitimizuje použití mimořádných opatření, došlo k úspěšné sekuritizaci. Když by se tak nestalo, dochází pouze k sekuritizačnímu kroku.¹³⁸ V předchozí části byla pozornost věnována právě jazykově-gramatickému aspektu. Z té vyplynulo, že se prezident snažil protesty sekuritizovat navozením pocitu naléhavosti a pomocí prezentování protestů a samotných (násilně) protestujících jako existenční hrozby pro zbytek Chile. Snažil se prosadit narativ o nutnosti chránit veřejný pořádek a bezpečnost obyvatel. Protestující charakterizoval hanlivě a spojoval je s negativními konotacemi. Označoval je jako zločince, mocné nepřátele se kterými byl ve válce. Tím se snažil zdiskreditovat protestující a zároveň je představit jako existenční hrozbu pro Chile, proti které byla potřeba urgentně zakročit. Tuto rétoriku používal zároveň k ospravedlnění výjimečných opatření, která zavedl a proti kterým společnost vystupovala.

V jeho proslovech byla charakteristická dichotomie my versus oni. K neprotestujícím a pokojně protestujícím byl Piñera v projevech velice přátelský a snažil se budít dojem empatického vůdce, kterému záleželo na problémech spoluobčanů. Uznal svoje předchozí pochybení a žádal o porozumění. Hovořil o snaze vyhovět požadavkům obyvatel, a dokonce přišel s konkrétním plánem, jak zajistit změny. Usiloval, aby mu publikum věřilo a jeho diskurz o potřebě mimořádných opatření kvůli ohrožení bezpečnosti přijalo. S tímto cílem volil slova jako spoluobčané, užíval 1. osoby množného čísla, problémy Chilanů si přivlastňoval a hovořil o nich jako o „našich problémech“. Pokoušel se identifikovat se zbytkem společnosti, přiblížit se jim, ztotožnit se s jejich obtížemi ve snaze získat si jejich podporu v tom, co dělal, a legitimizovat tak výjimečná opatření.

Co se dalšího faktoru týče, Sebastián Piñera splňoval podmínku oficiální autority. V té době byl chilským prezidentem, tedy hlavou státu a vlády, vrchním velitelem ozbrojených sil. Když se ale podíváme na to, jestli ho tak společnost vnímala, tak to je problematictější. Na začátku krize se prezident snažil protesty delegitimizovat, obhajoval kroky vlády, které ale nedokázal pořádně vysvětlit.¹³⁹ Svým chováním vzbuzoval nedůvěru

¹³⁷ Ibid., 26.

¹³⁸ Ibid., 25, 32, 33.

¹³⁹ „Protestas en Chile: la histórica marcha de más de un millón de personas que tomó las calles de Santiago,“ BBC Mundo, naposledy upraveno 25. října 2019, <https://www.bbc.com/mundo/noticias-america-latina-50190029>.

u obyvatel Chile. Bylo mu vyčítáno, že na protesty reagoval pozdě a místo toho, aby se pokusil protestujícím naslouchat, pokusil se je rozehnat represí.¹⁴⁰ Tím podle Chilanů projevil nedostatek empatie a neschopnost porozumět problémům ostatních.¹⁴¹ Zároveň právě on byl jedním z nejbohatších lidí v Chile a ještě před vypuknutím krize prosadil snížení daní pro nejbohatší, což bylo v rozporu se socio-ekonomickými požadavky protestujících.¹⁴² Ačkoliv se v projevech snažil přesvědčit spoluobčany, že chápe demonstrující i jejich problémy, vzhledem k jeho původu a předešlému politickému působení mu to lidé nevěřili a vnímali ho jako zcela odtrženého od reality. Podle výzkumu byla jeho činnost v rámci krize druhá nejhůře hodnocená hned po ministru vnitra Andrésí Chadwickovi. Celkově jí 75,1 % lidí hodnotilo jako velice špatnou či špatnou.¹⁴³ Svůj podíl na tom mělo i vyhlášení nouzového stavu a povolání vojáků do ulic, které bylo vnímáno negativně.¹⁴⁴ Zde hrál důležitou roli historický kontext. Zákaz vycházení si mnozí Chilané pamatovali z dob diktatury Augusta Pinocheta. Ten jej zavedl hned v den převratu v roce 1973 a opakovaně až do roku 1987.¹⁴⁵ Neuposlechnutí zákazu za Pinocheta vedlo k represím, člověk mohl dokonce přijít o život.¹⁴⁶ I z tohoto důvodu se značná část společnosti stavila proti vládním nařízením. S vyhlášením zákona o státní bezpečnosti 41,9 % dotazovaných nesouhlasilo, s nouzovým stavem nesouhlasilo 45,1 % lidí. S povoláním ozbrojených sil do ulic měst nesouhlasilo 42,4 % dotázaných a se zákazem vycházení 38 %. Ačkoliv čísla nikdy nepřekročila 50 % jedná se o velké množství lidí, které se stavilo proti vládním restrikcím.¹⁴⁷

Rozhodujícím faktorem v rámci sekuritizace celé krize, bylo chování ozbrojených složek a fakt, že se jich prezident Piñera ve všech zkoumaných projevech zastával. Právě zástupci ozbrojených složek užívali nadměrné síly, svévolně zatýkali, sexuálně zneužívali a znásilňovali, používali násilí, po kterém zůstali mrtví a stovky raněných.¹⁴⁸ Brutální represe

¹⁴⁰ „Protestas en Chile: 4 claves para entender la furia y el estallido social en el país sudamericano,“ BBC Mundo, naposledy upraveno 23. října 2019, <https://www.bbc.com/mundo/noticias-america-latina-50115798>.

¹⁴¹ BBC Mundo, „Protestas en Chile.“

¹⁴² „Sebastian Piñera & family,“ Forbes, otevřeno 5. června 2024, <https://www.forbes.com/profile/sebastian-pinera/> a „Las claves de los disturbios en Chile,“ The New York Times, naposledy upraveno 22. října 2019, <https://www.nytimes.com/es/2019/10/22/espanol/america-latina/protestas-chile.html>.

¹⁴³ „Pulso ciudadano: Crisis en Chile,“ Activa Research, otevřeno 10. června 2024, <https://chile.activasite.com/wp-content/uploads/2019/10/Pulso-Ciudadano-Crisis-en-Chile.pdf>.

¹⁴⁴ Ibid.

¹⁴⁵ „Protestas en Chile: la generación que le perdió el miedo al toque de queda, uno de los símbolos de la era Pinochet,“ BBC Mundo, naposledy upraveno 23. října 2019, <https://www.bbc.com/mundo/noticias-america-latina-50145224>.

¹⁴⁶ Ibid.

¹⁴⁷ Activa Research, „Pulso ciudadano: Crisis en Chile.“

¹⁴⁸ „Eyes on Chile: Police violence and command responsibility during the period of social unrest,“ Amnesty international, naposledy upraveno 14. října 2020, <https://www.amnesty.org/en/documents/amr22/3133/2020/en/>.

ze strany státních složek se stala velice kritizovaným aspektem společně s tím, že ozbrojené složky nerozlišovaly mezi násilně protestujícími a těmi, kteří demonstrovali pokojně.¹⁴⁹ Již v průběhu krize se Národní institut pro lidská práva snažil tuto problematiku řešit a podal stížnosti na ozbrojené složky kvůli porušování lidských práv.¹⁵⁰ Kromě toho bylo poukazována na jejich nečinnost, když někde probíhalo rabování či jiný druh vandalismu, což vedlo k prohlubování negativního postoje k těmto složkám.¹⁵¹

Je zřejmé, že se prezident pokusil protesty z podzimu 2019 sekuritizovat. Snažil se je prezentovat jako existenční hrozbu pro chilskou společnost. Využil mimořádných opatření, která mu měla pomoci situaci deeskalovat. Jenže publikum jeho diskurz nikdy nepřijalo, protestujících stále přibývalo a slevovat ze svých podmínek a požadavků musel prezident Piñera. Z těchto důvodů nelze v kontextu s protesty z roku 2019 v Chile hovořit jako o příkladu úspěšné sekuritizace ze strany prezidenta. Kvůli nepřijmutí jeho diskurzu došlo pouze k sekuritizačnímu kroku.

¹⁴⁹ „Informe Anual: Sobre la situación de los Derechos Humanos en Chile en el contexto de la crisis social 17 Octubre – 30 Noviembre 2019,“ Instituto Nacional de Derechos Humanos, otevřeno 10. června 2024, <https://bibliotecadigital.indh.cl/server/api/core/bitstreams/9b8845b0-9bfe-46fd-8063-26184ca1a3e7/content>.

¹⁵⁰ Ibid.

¹⁵¹ Velvyslanectví České republiky v Santiagu de Chile, hlášení z 23. října 2019.

Závěr

V této práci jsem se zaměřila na protesty v Chile v roce 2019. Mým cílem bylo zanalyzovat, jakým způsobem se prezident Sebastián Piñera snažil protesty z podzimu v roce 2019 sekuritizovat, a jestli se mu to podařilo. Pro tuto analýzu byla využita teorie sekuritizace, kterou poprvé formulovali autoři kodaňské školy Barry Buzan, Ole Wæver a Jaap de Wilde. Po vysvětlení dané teorie a jejích základních konceptů jsem se věnovala metodologii. Představila jsem metodologický rámec, primární a sekundární zdroje. Poté jsem se věnovala důvodům, kvůli kterým nepokoje vypukly. Zmínila jsem socioekonomický aspekt, který byl naprosto klíčový.

V další části práce jsem se věnovala samotným protestům a jejich prezentaci v prezidentových projevech. Zajímavé bylo sledovat jejich vývoj a reakce politických elit. Velkým překvapením pro ně mohlo být, když se k původně studentským demonstracím v Santiagu de Chile začalo přidávat stále větší množství lidí a nepokoje se začaly rozšiřovat po celé zemi. Politici se snažili situaci deeskalovat, ale jejich chování často vzbudilo jenom větší míru rozhořčení. Prokazovalo se jejich odtržení od reality milionů Čilanů. Protesty se pokusil po jedenácti dnech potlačit prezident Piñera vyhlášením nouzového stavu v brzkých ranních hodinách 19. října. Kromě toho přijal další mimořádná opatření jako bylo povolání ozbrojených složek či zákaz vycházení. Situaci se mu však deeskalovat nepodařilo. Lidé daná opatření hodnotili negativně. Významným faktorem mohlo být i zneužívání moci ozbrojenými a pořádkovými složkami. To společně s neutichající podporou, kterou se jim od prezidenta dostávalo, mohlo vést ke zvyšování napětí. Protestujících přibývalo a pomyslný vrchol nastal 25. října, kdy se jich jen v Santiagu de Chile sešlo přes milion. V návaznosti prezident oznámil, že mimořádná opatření od 28. října pozbydou účinnosti. Z analýzy kontextu vyplynulo, že společnost nebyla spokojena s tím, jak se k protestům prezident postavil. Kromě jeho rozhodnutí zavést mimořádná opatření kritizovali i jeho projevy. Právě v nich Piñera všechny protestující zpočátku kritizoval. Pak svoji rétoriku změnil a odsuzoval pouze násilně protestující. Od samého začátku je ale označoval za zločince. V jednom z projevů o nich mluvil dokonce jako o válečných nepřítelích a protestujícími za to byl silně kritizován. Prezident Piñera opakovaně prezentoval protesty jako závažnou hrozbu pro veřejný pořádek a bezpečnost. Ve svých projevech využíval jazyk plný naléhavosti a nebezpečí, aby legitimizoval mimořádná opatření. Vždy se vyjadřoval velice pozitivně k ozbrojeným a pořádkovým silám a za jejich práci je pochvaloval. Snažil se tím jejich činnost před Chilany legitimizovat. Ačkoliv již v té době bylo poukazováno na

porušování lidských práv z jejich strany. Z reakce publika bylo zřejmé, že prezidentův diskurz nepřijali. Protestů se účastnilo stále více lidí a prezident Piñera musel postupně ustupovat ze svých pozic a reagovat na požadavky protestujících. Toto ukazuje, že sekuritizační krok byl sice učiněn, ale k úspěšné sekuritizaci, jak ji definují autoři kodaňské školy, nedošlo.

Tato práce poskytla detailní analýzu toho, jak může být teorie sekuritizace aplikována na reálné politické události, a jakým způsobem může být využívána k legitimizaci vládních opatření. Přiblížila také důvody, které vedly k masovým protestům v Chile v roce 2019, a ukázala, jak byly tyto protesty chápány a prezentovány politickými elitami. Výsledky analýzy odhalují limity a výzvy, kterým čelí politické autority při pokusu o sekuritizaci sociálních nepokojů a poskytují cenné poznatky pro další bádání v oblasti bezpečnostních studií. Budoucí výzkum by se mohl zaměřit na dlouhodobé dopady těchto protestů na chilskou společnost a politickou scénu. Bylo by přínosné zkoumat také, jaké strategie byly využity v jiných zemích s podobnými socio-ekonomickými problémy, a jak byly tyto strategie úspěšné či neúspěšné ve srovnání s těmi v Chile. V neposlední řadě by bylo zajímavé prozkoumat roli médií a sociálních sítí v procesu sekuritizace a v reakci společnosti na vládní opatření.

Summary

In this thesis, I focused on the 2019 protests in Chile. My aim was to analyse how President Sebastián Piñera tried to securitise the protests of autumn 2019, and whether he succeeded. For this analysis, the theory of securitization first formulated by Copenhagen School authors Barry Buzan, Ole Wæver and Jaap de Wilde was used. After explaining the theory and its basic concepts, I turned to the methodology. I presented the methodological framework, primary and secondary sources. I then discussed the reasons why the riots broke out. I mentioned the socio-economic aspect, which was absolutely crucial.

In the next part of the thesis I focused on the protests themselves and their presentation in the president's speeches. It was interesting to follow their development and the reactions of the political elites. It may have come as a big surprise to them when more and more people began to join the initially student demonstrations in Santiago de Chile and the unrest began to spread throughout the country. Politicians tried to de-escalate the situation, but their behaviour often only aroused more indignation. It demonstrated their disconnect from the reality of millions of Chileans. President Piñera tried to quell the protests after eleven days by declaring a state of emergency in the early hours of 19 October. In addition, he took other emergency measures such as calling in the armed forces and imposing a curfew. However, he failed to de-escalate the situation. The people evaluated the measures negatively. The abuse of power by the armed and law enforcement forces may have been an important factor. This, coupled with the unabated support they received from the President, may have led to an increase in tensions. Protesters grew in number and reached a peak on 25 October, when over a million protesters gathered in Santiago de Chile alone. Following this, the President announced that the emergency measures would cease to be effective from 28 October. An analysis of the context showed that society was not happy with the President's handling of the protests. In addition to his decision to introduce emergency measures, they also criticised his speeches. It was in these that Piñera initially criticised all the protesters. Then he changed his rhetoric and condemned only the violent protesters. From the very beginning, however, he called them criminals. In one of his speeches he even referred to them as enemies of the war and was strongly criticised by the protesters for this. President Piñera has repeatedly presented the protests as a serious threat to public order and security. In his speeches, he used language full of urgency and danger to legitimise emergency measures. He has always spoken very positively about the armed and order forces and praised them for their work. He was trying to legitimise their actions in front of the Chileans.

Although, even at that time, there were already human rights violations by them. It was clear from the reaction of the audience that they did not accept the President's discourse. More and more people took part in the protests and President Piñera had to gradually retreat from his position and respond to the demands of the protesters. This shows that while the securitisation step was taken, successful securitisation as defined by the authors of the Copenhagen School did not happen.

This paper provided a detailed analysis of how securitization theory can be applied to real political events and how it can be used to legitimize government actions. It also looked at the reasons that led to the mass protests in Chile in 2019 and showed how these protests were understood and presented by political elites. The results of the analysis reveal the limits and challenges faced by political authorities when attempting to securitise social unrest and provide valuable insights for further research in the field of security studies. Future research could focus on the long-term effects of these protests on Chilean society and the political scene. It would also be beneficial to examine what strategies have been used in other countries with similar socioeconomic problems, and how successful or unsuccessful these strategies have been compared to those in Chile. Finally, it would be interesting to explore the role of the media and social networks in the securitisation process and in society's response to government measures.

Použitá literatura

Alker, Hayward R. „On Securitization Politics as Contexted Texts and Talk.“ *Journal of International Relations and Development* 9, no. 1 (March 2006): 70–80.

Aradau, Claudia. „Limits of Security. Limits of Politics? A Response.“ *Journal of International Relations and Development* 9, no. 1 (March 2006): 81–90.

Aradau, Claudia. „Security and the Democratic Scene: Desecuritisation and Emancipation.“ *Journal of International Relations and Development* 7, no. 4 (December 2004): 388–413.

Arias-Loyola, Martin. „Evade neoliberalism’s turnstiles! Lessons from the Chilean Estallido Social.“ *EPA: Economy and Space*. 53, no. 4 (2021): 599-606.

Austin, John L. *How to do things with words*. Praha: Filosofia, 2000.

Ayoob, Mohammed. „Defining Security: A Subaltern Realist Perspective.“ v *Critical Security Studies*, editor Keith Krause a Michael C. Williams, 121-146. Minneapolis: University of Minnesota Press, 1997.

Balzacq, Thierry. „‘Securitization’ revised: theory and cases.“ *International Relations* 30, no. 4 (December 2016): 494-531.

Balzacq, Thierry. „The Three Faces of Securitization: Political Agency. Audience and Context.“ *European Journal of International Relations* (June 2005): 171-201.

Behnke, Andreas. „No Way Out: Desecuritization. Emancipation and the Eternal Return of the Political – A Reply to Aradau.“ *Journal of International Relations and Development* 9, no.1 (March 2006): 62–9.

Beneš, Vít. „Diskurzivní analýza“ v *Jak zkoumat politiku: kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích*, editor Petr Drulák, 93. Praha: Portál, 2008.

Bigo, Didier. „Security and Immigration: Toward a Critique of the Governmentality of Unease.“ *Alternatives: Global. Local. Political* 27, no. 1 (February 2002): 63-92.

Booth, Ken. „Beyond Critical Security Studies.“ v *Critical Security Studies and World Politics*, editor Ken Booth, 271. Boulder: Lynne Rienner, 2005.

- Booth, Ken. *Theory of World Security*. Cambridge: Cambridge University Press, 2007.
- Buzan, Barry, Ole Wæver, and Jaap de Wilde. *Security: A New Framework For Analysis*. Colorado: Lynne Rienner, 1998.
- Campbell, David. *National Deconstruction: Violence, Identity and Justice in Bosnia*. Minneapolis: University of Minnesota Press, 1998.
- Campos, Arturo Morales. „Casa Londres 38: centro de tortura y sitio de memoria en Chile.“ *Culturales* 6, no. 336 (Mayo 2018): 2.
- Donoso, Sofia. „Dynamics of Change in Chile: Explaining the Emergence of the 2006 Pingüino Movement.“ *Journal of Latin American studies* 45, no. 1 (2013): 1-29.
- Elbe, Stefan. „Should HIV/AIDS be Securitized? The Ethical Dilemmas of Linking HIV/AIDS and Security.“ *International Studies Quarterly* 50, no. 1 (March 2006): 119–144.
- Fiske, John. *Television Culture*. London: Routledge, 1987.
- Floyd, Rita. „Towards a Consequentialist Evaluation of Security: Bringing Together the Copenhagen School of Security Studies and the Welsh School of Security Studies.“ *Review of International Studies* 33, no. 2 (April 2007): 327–50.
- Guzmán, Sebastián G. and Javier Álvarez Vandeputte. „A Real Challenge to Neoliberal Higher Education? Assessing the Outcomes of Ten Years of Higher Education Students’ Protests in Chile.“ *Bulletin of Latin American Research* 41, no. 5 (2022): 818-834.
- Habermas, Jürgen. *Theory of Communication Action*. vol. 1: *Reason and Rationalization of Society*. Boston, MA: Beacon Press, 1984.
- Hansen, Lene. „The Little Mermaid’s Silent Security Dilemma and the Absence of Gender in the Copenhagen School.“ *Millennium*. 29, no. 2 (January 2000): 285–306.
- Hough, Peter. “Identity, society and insecurity.” v *Understanding Global Security*, 120. London: Routledge, 2003.
- Huysmans, Jef. „Security! What do You Mean?: From Concept to Thick Signifier.“ *European Journal of International Relations* 4, no. 2 (June 1998): 226–255.

Huysmans, Jef. *The Politics of Insecurity: Fear, Migration and asylum in the EU* (London: Routledge, 2006).

Kent, Alexandra. „Reconfiguring Security: Buddhism and Moral Legitimacy in Cambodia.“ *Security Dialogue* 37, no. 3 (September 2006): 343–361.

Matthews, Jessica T. „Redefining Security.“ *Foreign Affairs* 68, no. 2 (1989): 162-177.

McDonald, Matt. „Securitization and the Construction of Security.“ *European Journal of International Relations* 14, no. 4 (2008): 563-587.

Palet, Andrea and Pilar de Aguirre eds. *Desiguales orígenes. cambios y desafíos de la brecha social en Chile*. Santiago de Chile: Programa de Naciones Unidas para el Desarrollo (PNUD), June 2017.

Paredes, Juan Pablo and Katia Valenzuela Fuentes. „¿No es la forma? La contribución político-cultural de las luchas estudiantiles a la emergencia del largo octubre chileno.“ *Última década* 54 (December 2020): 69-94.

Rose, Gilian. *Visual Methodologies: An Introduction to Researching with Visual Materials*. London: SAGE Publications, 2001.

Sedláková, Renáta. *Výzkum médií: Nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada Publishing, 2014.

Stern, Maria. „“We” the Subject: The Power and Failure of (In)Security.“ *Security Dialogue* 37, no. 2 (June 2006): 187–205.

Stritzel, Holger. *Security in Translation: Securitization Theory and the Localization of Threat*. London: Palgrave Macmillan, 2014.

Taureck, Rita. „Securitization theory and securitization studies.“ *Journal of International Relations and Development* 9, no. 1 (2006): 52-61.

Taureck, Rita. „Securitization Theory and Securitization Studies.“ *Journal of International Relations and Development* 9, no. 1 (March 2006): 53–61.

Ullman, Richard H. „Redefining Security.“ *International Security* 8, no. 1 (July 1983): 129-153.

Wæver, Ole. „Securitization and Desecuritization.“ v *On Security*, editor Ronnie D. Lipschutz. New York: Columbia University Press, 1995.

Waisová, Šárka. „Od národní bezpečnosti k mezinárodní bezpečnosti. Kodaňská škola na křižovatce strukturálního realismu. anglické školy a sociálního konstruktivismu.“ *Mezinárodní vztahy* 39. no. 3 (září 2004): 66-86.

Walt, Stephen M. „The Renaissance of Security Studies.“ *International Studies Quarterly* 35, no. 2 (June 1991): 211-239.

Wilhelmsen, Julie. „How does war become a legitimate undertaking? Re-engaging the post-structuralist foundation of securitization theory.“ *Cooperation and Conflict* 52, no. 2 (June 2017): 170.

Wilkinson, Claire. „The Copenhagen School on Tour in Kyrgyzstan: Is Securitization Theory Useable Outside Europe?“ *Security Dialogue* 38, no. 1 (March 2007): 5-25.

Williams, Michael C. „The Institutions of Security: Elements of a Theory of Security Organizations.“ *Cooperation and Conflict* 32, no. 3 (September 1997): 298.

Williams, Michael C. „Words, Images, Enemies: Securitization and International Politics.“ *International Studies Quarterly* 47, no. 4 (December 2003): 511-531.

Wodak, Ruth and Michael Meyer. *What CDA is about – A summary of history. important concepts and its developments*. London: SAGE Publications, 2012.

Internetové zdroje

Activa Research. „Pulso ciudadano: Crisis en Chile.“ Otevřeno 10. června 2024. <https://chile.activasite.com/wp-content/uploads/2019/10/Pulso-Ciudadano-Crisis-en-Chile.pdf>.

Amnesty international. „Eyes on Chile: Police violence and command responsibility during the period of social unrest.“ Naposledy upraveno 14. října 2020. <https://www.amnesty.org/en/documents/amr22/3133/2020/en/>.

„BBC Mundo. Protestas en Chile: 4 claves para entender la furia y el estallido social en el país sudamericano.“ Naposlody upraveno 23. října 2019.
<https://www.bbc.com/mundo/noticias-america-latina-50115798>.

BBC Mundo. „Protestas en Chile: "Estamos en guerra". la frase de Piñera que se le volvió en contra en medio de las fuertes manifestaciones.“ Naposlody upraveno 22. října 2019.
<https://www.bbc.com/mundo/noticias-america-latina-50139270>.

BBC Mundo. „Protestas en Chile: la generación que le perdió el miedo al toque de queda. uno de los símbolos de la era Pinochet.“ Naposlody upraveno 23. října 2019.
<https://www.bbc.com/mundo/noticias-america-latina-50145224>.

BBC Mundo. „Protestas en Chile: la histórica marcha de más de un millón de personas que tomó las calles de Santiago.“ Naposlody upraveno 25. října 2019.
<https://www.bbc.com/mundo/noticias-america-latina-50190029>.

Biblioteca del Congreso Nacional de Chile/BCN. „Conceptos de alteración del orden público y de calamidad pública: Doctrina y jurisprudencia.“ Naposlody upraveno v listopadu 2019.
[https://obtienearchivo.bcn.cl/obtienearchivo?id=repositorio/10221/28056/1/Concepto%20de%20calamidad%20pública%20y%20orden%20público_JPC%20\(1\).pdf](https://obtienearchivo.bcn.cl/obtienearchivo?id=repositorio/10221/28056/1/Concepto%20de%20calamidad%20pública%20y%20orden%20público_JPC%20(1).pdf).

Biobio Chile. „Caos total en Santiago: incendios. desmanes y saqueos alargan jornada de evasión masiva en el Metro.“ Naposlody upraveno 18. října 2019.
<https://www.biobiochile.cl/noticias/nacional/chile/2019/10/18/santiago-en-llamas-incendios-y-saqueos-extienden-jornada-de-incidentes-en-la-capital.shtml>.

Biobio Chile. „Muere una persona por disparo en La Serena y otra queda grave: habrían recibido balazos de militares.“ Naposlody upraveno 20. října 2019.
<https://www.biobiochile.cl/noticias/nacional/region-de-coquimbo/2019/10/20/confirman-muerte-de-una-persona-por-disparo-en-mall-de-la-serena-otra-esta-grave.shtml>.

Biobio Chile. „Plaza Italia reúne 1.2 millones de personas y se convierte en la mayor marcha en 30 años.“ Naposlody upraveno 25. října 2019.
<https://www.biobiochile.cl/noticias/nacional/region-metropolitana/2019/10/25/comienzan-a-concentrarse-manifestantes-en-plaza-italia-para-la-marcha-mas-grande-de-chile.shtml>.

Centro de derechos humanos Facultad de Derecho – Universidad Diego Portales. „Informe anual sobre derechos humanos en Chile 2020.“ Otevřeno 5. června 2024. <https://derechoshumanos.udp.cl/cms/wp-content/uploads/2020/12/InformeCompleto.pdf>.

Centro de Estudios de Conflicto y Cohesión Social. „Los primo-manifestantes del “estallido social” en 2019.“ Otevřeno 20. května 2024. [Carolina Aguilera. Los primo-manifestantes del “estallido social” en 2019. pdf.](#)

El Mostrador. „Han caído las flores: la romántica forma en la que el ministro Larraín celebra la nula variación del IPC.“ Naposledy upraveno 8. října 2019. <https://www.elmostrador.cl/dia/2019/10/08/han-caido-las-flores-la-romantica-forma-en-la-que-el-ministro-larrain-celebra-la-nula-variacion-del-ipc/>.

Emol. „Caos en el Metro: Destrucción de torniquetes, disturbios y 41 detenidos deja nueva jornada de evasiones masivas.“ Naposledy upraveno 17. října 2019. <https://www.emol.com/noticias/Nacional/2019/10/17/964736/Caos-Metro-destruccion-evasiones-masivas.html>.

Emol. „Ejército comienza patrullaje en las calles de Santiago tras tomar control de la seguridad por estado de emergencia.“ Naposledy upraveno 19. října 2019. <https://www.emol.com/noticias/Nacional/2019/10/19/964861/Ejercito-Santiago-Protastas.html>.

Forbes. „Sebastian Piñera & family.“ Otevřeno 5. června 2024. <https://www.forbes.com/profile/sebastian-pinera/>

Instituto Nacional de Derechos Humanos. „Informe Anual: Sobre la situación de los Derechos Humanos en Chile en el contexto de la crisis social 17 Octubre – 30 Noviembre 2019.“ Otevřeno 10. června 2024. <https://bibliotecadigital.indh.cl/server/api/core/bitstreams/9b8845b0-9bfe-46fd-8063-26184ca1a3e7/content>.

La Tercera. „Escuela Militar y Parque Araucano: Cómo las manifestaciones se vuelven transversales.“ Naposledy upraveno 22. října 2019. <https://www.latercera.com/que-pasa/noticia/plaza-nunoa-escuela-militar-parque-araucano-las-manifestaciones-se-vuelven-transversales/872641/#>.

La Tercera. „Harboe califica como “una expresión millennial inaceptable“ evasión en Metro y „lamenta" que dirigentes políticos „justifiquen estos actos.“ Naposlody upraveno 17. října 2019. <https://www.latercera.com/politica/noticia/harboe-expresion-millennial-inaceptable-evasion-metro/865670/#>.

La Tercera. „Manifestantes se dirigen al Congreso en multitudinaria marcha en Valparaíso.“ Naposlody upraveno 27. října 2019. <https://www.latercera.com/nacional/noticia/manifestantes-se-dirigen-al-congreso-multitudinaria-marcha-valparaiso/880012/#>.

La Tercera. „Piñera asegura que „en medio de esta América Latina convulsionada. Chile es un verdadero oasis con una democracia estable.“ Naposlody upraveno 8. října 2019. <https://www.latercera.com/politica/noticia/pinera-asegura-medio-esta-america-latina-convulsionada-chile-verdadero-oasis-una-democracia-estable/851913/>.

La Tercera. „Presidente del Panel de Expertos del Transporte Público por evasiones: Cuando suben los tomates. el pan, todas las cosas, no hacen ninguna protesta.“ Naposlody upraveno 17. října 2019. <https://www.latercera.com/nacional/noticia/presidente-del-panel-expertos-del-transporte-publico-evasiones-creo-manejo-politico/864440/>.

Meganoticias. „Piñera y Chile en Latinoamérica: "Es un verdadero oasis, con una democracia estable".“ Naposlody upraveno 8. října 2019. <https://www.meganoticias.cl/nacional/278153-sebastian-pinera-chile-oasis-latinoamerica-democracia.html>.

Metro.cl. „COMUNICADO 18 de octubre de 2019.“ Naposlody upraveno 18. října 2019. <https://www.metro.cl/noticias/comunicado-18-de-octubre-de-2019>.

Ministerio del Interior y Seguridad Pública. „Presidente Piñera firma decreto para levantar Estado de Emergencia en todo el país.“ Naposlody upraveno 28. října 2019. <https://www.interior.gob.cl/noticias/2019/10/28/presidente-pinera-firma-decreto-para-levantar-estado-de-emergencia-en-todo-el-pais/>.

Prensa Presidencial. „Presidente Piñera anuncia Agenda Social con mayores pensiones. aumento del ingreso mínimo. freno al costo de la electricidad. beneficios en salud. nuevos

impuestos para altas rentas y defensoría para víctimas de delitos.“ Naposledy upraveno 23. října 2019. <https://prensa.presidencia.cl/comunicado.aspx?id=123766>.

Prensa Presidencial. „Presidente Piñera anuncia suspensión del alza de pasajes en el transporte público y convoca a una mesa de diálogo para escuchar las demandas de la ciudadanía.“ Naposledy upraveno 19. října 2019. <https://prensa.presidencia.cl/comunicado.aspx?id=103668>.

Prensa Presidencial. „Presidente Piñera convoca a un Acuerdo Social para buscar soluciones a necesidades y oportunidades para todos los chilenos.“ Naposledy upraveno 21. října 2019. <https://prensa.presidencia.cl/comunicado.aspx?id=103727>.

Prensa Presidencial. „Presidente Piñera decreta Estado de Emergencia en las Provincias de Santiago y Chacabuco y en las comunas de San Bernardo y Puente Alto para normalizar el orden público.“ Naposledy upraveno 19. října 2019. <https://prensa.presidencia.cl/discurso.aspx?id=103651>.

Prensa Presidencial. „Presidente Piñera: „Estoy seguro de que, con la unidad de todos los chilenos, vamos a derrotar a los violentistas y vamos a recuperar el país en paz y el país con libertad que todos queremos.“ Naposledy upraveno 20. října 2019. <https://prensa.presidencia.cl/comunicado.aspx?id=103689>.

Prensa Presidencial. „Presidente Piñera firma el Proyecto de Ley de Estabilización de Tarifas Eléctricas, que permitirá anular las recientes alzas en el precio de la electricidad.“ Naposledy upraveno 24. října 2019. <https://prensa.presidencia.cl/discurso.aspx?id=133807>.

Prensa Presidencial. „Presidente Piñera firma proyecto de ley para aumentar las pensiones.“ Naposledy upraveno 25. října 2019. <https://prensa.presidencia.cl/discurso.aspx?id=133835>.

Prensa Presidencial. „Presidente Piñera nombra nuevos ministros.“ Naposledy upraveno 28. října 2019. <https://prensa.presidencia.cl/discurso.aspx?id=133961>.

Radio Nuevo Mundo. „Cronología de la protesta social. #EstoNoHaTerminado.“ Naposledy upraveno 27. října 2019. <https://radionuevomundo.cl/2019/10/27/cronologia-de-la-protesta-social-estonohaterminado/>.

Resumen. „El salto al torniquete: Dos años desde la primera evasión masiva del Metro de Santiago.“ Otevřeno 5. června 2024. <https://resumen.cl/articulos/el-salto-al-torniquete-dos-anos-desde-la-primera-evasion-masiva-del-metro-de-santiago>.

T13. „General Rozas reconoce sumarios por abuso policial y afirma: "No estamos entrenados para hacer daño".“ Naposlady upraveno 24. řijna 2019. <https://www.t13.cl/noticia/nacional/general-rozas-reconoce-sumarios-abuso-policial-y-dice-no-estamos-entrenados-hacer-dano>.

T13. „Masiva convocatoria a concierto "Por el derecho a Vivir en Paz" en Parque O'Higgins.“ Naposlady upraveno 27. řijna 2019. <https://www.t13.cl/noticia/nacional/masiva-convocatoria-concierto-derecho-vivir-paz>.

T13. „Transporte público anuncia alza de \$30 en hora punta y Metro llega a los \$830.“ Naposlady upraveno 4. řijna 2019. <https://www.t13.cl/noticia/nacional/transporte-publico-anuncia-alza-30-hora-punta-y-metro-llega-830>.

Temuco diario. „Militares ejecutaron disparos contra manifestantes en Santiago.“ Naposlady upraveno 20. řijna 2019. <https://temucodiario.cl/2019/10/20/militares-ejecutaron-disparos-contra-manifestantes-en-santiago/>.

The New York Times. „Las claves de los disturbios en Chile.“ Naposlady upraveno 22. řijna 2019. <https://www.nytimes.com/es/2019/10/22/espanol/america-latina/protestas-chile.html>.

The New York Times. „Las claves de los disturbios en Chile.“ Naposlady upraveno 22. řijna 2019. <https://www.nytimes.com/es/2019/10/22/espanol/america-latina/protestas-chile.html>.

The New York Times. „Las claves de los disturbios en Chile.“ Naposlady upraveno 22. řijna 2019. <https://www.nytimes.com/es/2019/10/22/espanol/america-latina/protestas-chile.html>.

U.S. Department of State. „2022 Report on International Religious Freedom: Chile.“ Otevřeno 5. června 2024. <https://www.state.gov/reports/2022-report-on-international-religious-freedom/chile/>.

X. „No estamos en guerra.“ Otevřeno červen 5. 2024. https://x.com/search?q=%22No+estamos+en+guerra%22+until%3A2019-11-01+since%3A2019-10-20&src=typed_query&f=top.

X. Metro de Santiago - #NuevoViaje (@metrodesantiago). “14:28 hrs. Seguimos con detención prolongada en #L2 por personas sentadas al borde del andén con el fin de retrasar el servicio. Seguiremos informando.” 18. října 2019. <https://x.com/metrodesantiago/status/1185246645455380481>.

X. Metro de Santiago - #NuevoViaje (@metrodesantiago). „14:37 hrs. Servicio en #L1 no disponible entre estación República y La Moneda por manifestaciones con el fin de retrasar el servicio.“ 18. října 2019. <https://x.com/metrodesantiago/status/1185248850367438848>

X. Metro de Santiago - #NuevoViaje (@metrodesantiago). „16:40 hrs. En estos momentos las estaciones Cumming. Quinta Normal. Santa Isabel e Irarrázaval en #L5 se encuentran cerradas y sin detención de trenes. Combinación en Irarrázaval desde #L3 se encuentra suspendida.“ 14. října 2019. https://x.com/metrodesantiago/status/1183830106185355264?ref_src=twsrc%5Etfw%7Ct_wcamp%5Etweetembed%7Ctwterm%5E1183830106185355264%7Ctwgr%5E696d307e9e0207c86d26e794999f2df2dff14c91%7Ctwcon%5Es1_&ref_url=https%3A%2F%2Fwww.eldinamo.cl%2Fpais%2F2019%2F10%2F14%2Fmetro-cierra-varias-estaciones-de-la-linea-5-por-manifestaciones%2F.

X. Ministerio de Transportes y Telecomunicaciones (@MTTChile). „Segun informó el Panel de Expertos del Transporte Público a partir de este domingo las tarifas de @metrodesantiago, @Trencentral y los buses de @Red_Movilidad se incrementarán.“ 5. října 2019. <https://x.com/MTTChile/status/1180268266067025922>.

X. T13 (@T13). „Los que quieran regalar flores en este mes. las flores han caído un 3,7 %.“ 8. října 2019. <https://x.com/T13/status/1181572666790223872>.

YouTube. CNN Chile. „Ministra descartó rebaja de pasajes: „Hay una decisión que ya está establecida.“ Natočeno 18. října 2019. <https://www.youtube.com/watch?v=Y58QBPjQaMw>.

YouTube. CNN Chile. „Quien madrugue puede ser ayudado a través de una tarifa más baja.“ Natočeno 7. října 2019. <https://www.youtube.com/watch?v=nFO4zjFniso>.

YouTube. Meganoticias. „Gran incendio afecta a edificio de Enel en el centro de Santiago.“ Natočeno 18. října 2019. <https://www.youtube.com/watch?v=8emIzHthJvs>.

YouTube. Meganoticias. „Ministro Fontaine pide perdón por frase sobre levantarse más temprano ante alza del Metro.“ Naposledy upraveno 24. října 2019.
<https://www.youtube.com/watch?v=VsvSI3seiBM>.

24horas. „General Iturriaga: "Yo no estoy en guerra con nadie".“ Otevřeno 10. června 2024.
<https://www.24horas.cl/nacional/general-iturriaga-yo-no-estoy-en-guerra-con-nadie-3672564>.

Seznam příloh

Příloha č. 1: Kombinace slov (tabulka)